

Mitä jäi rysään?

*Perämeren rannikon kalatalousryhmä
loppuraportti 2008–2015*

LEADER

**Nouseva
Rannikkoseutu**

Mitä jäi rysään?

*Perämeren rannikon kalatalousryhmä
loppuraportti 2008–2015*

LEADER

**Nouseva
Rannikkoseutu**

**Suomen elinkeinokalatalouden
toimintaohjelma
2007–2013**

**Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus**

**Euroopan kalatalousrahasto
EU investoi kestäväseen kalatalouteen**

Toimitus: Nouseva Rannikkoseutu ry | Tekstit: Risto Tolonen, Soila Haapsaari, Saara Kärki

Kuvat: Harri Kontio, Risto Tolonen, Vesa Pajala, Jan Nyman | Ulkoasu ja taitto: Jarkko Ruonakoski / Hiottu Oy

Sisältö

Alkusanat	6
1. Perämeren rannikon kalatalousryhmä	9
1.1. Kalatalousohjelma	11
2. Kalatalousryhmän ohjelman toimeenpano	13
2.1. Aktivointi	14
2.2. Tiedotus	15
2.3. Yhteistyö ja verkostoituminen	16
2.4. Kalasatama- ja logistiikkaselvitys	17
2.5. Kalatiedot ja -perinteet talteen	18
2.6. Kansainvälinen yhteistyö	19
3. Toiminnan tulokset	21
3.1. Kalasatamien, kalankäsittelytilojen ja hygienian parantaminen	22
3.1.1. Kalatilojen käytön tulevaisuus	24
3.1.2. Kalastajien omat kalankäsittelytilat	25
3.2. Pyydystekniikan ja ammattitaidon kehittäminen	26
3.2.1. Flex-pohjarysä	27
3.2.2. Maiva-pohjarysä	28
3.2.3. Kalastajan rysäkokeilut	30
3.2.4. Pikkupohjarysän jatkokehittäminen	30
3.2.5. Tietojen vaihto ja yhteistyö	32
3.2.6. Nuottauksen kehittäminen	32
3.3. Kalastajien hankkeet	33
3.4. Kalatapahtumat, kalan ja kalastuksen tunnettavuus	35
3.4.1. Kalatapahtumat ja -markkinat	35
3.4.2. Vähempiarvoisena pidetyn kalan käytön edistäminen	37
3.4.3. Perämeren siian kalastuksen ja käytön turvaaminen	38
3.4.4. Karisiika	39
3.4.5. Vaellussiika	40
3.5. Hyljetuhojen vähentäminen	41
3.5.1. Norppamerkinnot	42
3.5.2. Hylkeenkestävät rysät ja hylkeenestokoekilut	43
3.5.3. Hyljekarkottimet	44
3.6. Nahkiainen	46
3.7. Kalastusmatkailun ja uuden toiminnan kehittäminen	47

4. Tulosten tarkastelu	49
4.1. Määrällisten tavoitteiden toteutuminen	50
4.1.1. Uusia kalastajia ja uudistettuja työpaikkoja	51
4.1.2. Uusia palveluja, toimintatapoja ja tuotantomenetelmiä	51
4.2. Laadullinen arviointi	52
4.3. Tavoitetilan toteutuminen	54
4.4. Vahvuudet	56
4.5. Heikkoudet	58
 5. Taloudellinen toteuma	 61
 6. Kalatalousryhmätyön kehittäminen	 65
 Liitteet	
Liite 1: Rahoitetut hankkeet	69
Liite 2: Kalatalousryhmien kokoonpanot	74

Alkusanat

Pannulla tirisee Lumijoen ahvenmarkkinoilta haetut ahvenfileet. Lisukkeeksi keitän pottuja Tyrnävältä ja salaatin tekaisen kasvimaan tarpeista. Lähiruoka on tullut jäädäkseen ja hyvä niin. Minä ja muut kuluttajat haluamme tietää miten ja missä ruoka on tuotettu. Paikalliset, laadukkaat raaka-aineet ovat kysyttyjä ja mikä parasta, me kuluttajat olemme myös valmiita maksamaan niistä.

Lähiruoka ei ole enää muoti-ilmio, vaan parhaimillaan se tuo elannon yrittäjälle ja mahdollistaa myös uudenlaisen bisneksen. Se, että tämän päivän kuluttajat ovat maksukykyisiä ja laatu-tietoisia, on hyvä juttu. Lähiruokaan ja laatuun kiinnitettiin huomiota myös kalatalousryhmän rahoittamissa hankkeissa. Toimintaympäristöä kunnostettiin satamahankkeiden kautta ja kalastajien hygieniosaamista lisättiin koulutuksin. Jatkojalostukseenkin laitettiin paukkuja, satamiin hankittiin ahvenen halkaisukoneita ja uusia kalasta valmistettuja herkkuja kuten särki- ja haukipihvejä maistatettiin markkinoilla.

Uudesta toimintatavasta, kentän aktivoinnista, yhteistyön tiivistämisestä ja siitä että, kentälle annettiin päätäntävaltaa, syntyi 53 hanketta. Hankkeisiin käytettiin noin 1,4 miljoonaa euroa. Se ei ole mikään pikku raha yhdelle elinkeinolle. Käsissäsi on nyt Perämeren rannikon kalatalousryhmän loppujulkaisu. Tässä julkaisussa on ruodittu onnistumisia ja jatkokehittämistarpeita. Toivottavasti niistä löytyy vinkkejä myös tulevalle ohjelmakaudelle!

Soila Haapsaari

toiminnanjohtaja

Nouseva Rannikkoseutu ry

*Perämeren kalatalousryhmän
toiminta-alue*

1. Perämeren rannikon kalatalous- ryhmä

Vuonna 2008 maa- ja metsätalousministeriö hyväksyi

Suomeen seitsemän kalatalousryhmää. Kalatalousryhmätoiminta oli tuolloin uusi toimintatapa, joka vastasi lähinnä maa-seudun kehittämisessä käytettyä Leader-metodia. Valintaa edelsi kalatalousryhmähaku, jota varten Nouseva Rannikkoseutu ry ja Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto yhdessä kentän kanssa laativat alueellisen kalatalousohjelman.

Kalatalousryhmätoiminta-alueeseen kuului Perämeren rannikko Kokkolasta Tornioon sekä Pyhäjärvi. Kalatalousohjelman toteuttamiseksi Nouseva Rannikkoseutu ry:n yhteyteen perustettiin

Perämeren kalatalousryhmä. Ryhmään nimettiin edustajia mukana olevista Leader-ryhmistä (*Keskipiste-Leader, Rieska-Leader, Oulun Seudun Leader, Outokaira tuottamhan ja Peräpohjolan kehitys*), kuntien edustajia, yksi varsinainen jäsen Nouseva Rannikkoseutu ry:n hallituksesta ja mahdollisimman laajasti kalatalouden, matkailun ja muun elinkeinotoiminnan edustajia. Kalatalousryhmä käsitteli kaikki Perämeren rannikon kalatalousohjelmasta rahoitusta hakevat hankehakemukset ja antoi niistä lausunnot Kainuun ELY-keskukselle. Kainuun ELY-keskus toimi kalatalousryhmän viranomaisena ja teki hankkeisiin ryhmän lausunnon pohjalta päätökset.

Rannikon kalatalousohjelman kokonaisrahoitus oli noin 234 000 € vuodessa. Kalatalousohjelmasta rahoitetut hankkeet sisälsivät EU:n ja valtion rahoitusta sekä kuntien ja hakijoiden yksityistä rahoitusta.

Muulla kuntarahoituksella, joka oli 24 000 € vuodessa katettiin hallintoon ja kalatalousryhmätoimintaan liittyviä kuluja.

Kalatalousryhmälle osoitetuista varoista rahoitettiin elinkeino-kalatalouden kehittämis- ja investointihankkeita. Kalatalousryhmän akvitointityön tuloksena hankkeita ohjattiin myös muihin rahoituslähteisiin.

1.1. Kalatalousohjelma

Perämeren rannikon kalatalousohjelma laadittiin kaudelle 2007-2013. Kalatalousohjelmaa toteutettiin vuodesta 2008 lähtien aina syksyyn 2015 saakka.

Ohjelmassa todettiin, että alueen kalastajien lukumäärä on laskenut voimakkaasti ja kalastuksen kannattavuus on heikentynyt 1990-luvun alkupuolelta. Keskeisimmät syyt siihen olivat kalan heikko alkutuottajahinta, kalastusrajoitukset, karisiian ja mui-
kun ajoittaiset menekkivaikkeudet, hyljeongelma ja kalastuksen kohonneet kustannukset.

Alalla on kuitenkin nähtävissä pieniä valon pilkahduksia, kuten luonnonkalan arvostuksen lisääntyminen, kasvanut luonnonkalan kysyntä ja orastava siian hinnan nousu. Samoin osa kalakannoista on vahvistunut, mikä on luonut uusia kehittämis-
edellytyksiä. Toisaalta hyljeongelman on todettu pahentuneen, kalastajien keski-ikä on huolestuttavan korkea ja uusia yrittäjiä on saatu alalle vähän.

Kalatalousohjelmassa 2007-2013 kalatalouden tilaa ja kehittämisedellytyksiä luonnehditaan seuraavasti:

”Nykyisten ongelmien johdosta ei ole realistista odottaa, että kalastuksen kannattavuus muuttuisi nopeasti nykyistä paremmaksi tai kalastajien lukumäärä lähtisi nousuun lähivuosina. Tämän johdosta strategian tavoitteet on asetettu maltillisesti. Lähinnä tavoitteena on hidastaa nykyistä kielteistä kehitystä ja etsiä yksittäisille kalastajille sekä kalastajaryhmille keinoja tehdä elinkeinostaan nykyistä kannattavampi”.

2. Kalatalous- ryhmän ohjelman toimeenpano

2.1. Aktivointi

Kalatalousryhmätoiminta ja strateginen työ olivat vuonna 2008 alueen elinkeinokalatalouden toimijoille uusia toimintamuotoja. Nouseva Rannikkoseutu ry toteutti kalatalousryhmätoimintaa tukevaa aktivointihanketta koko ohjelmakauden ajan. Aktivoinnin tehtävänä oli edistää ryhmän toimintaa ja sen tunnettavuutta, toteuttaa kalatalousohjelmaa, aktivoida hankkeita sekä edistää alueen ja alueen ulkopuolelle suuntautuvaa yhteistyötä. Tärkeässä roolissa oli myös kala-alan toimintaedellytysten turvaaminen sekä kalastajien kehittämissuunnitelmissa avustaminen.

Vuosina 2008-2010 aktivointihankkeen työntekijänä toimi iktyonomi Piia Karttunen. Alkuvaiheessa keskityttiin kalatalousryhmätoiminnan organisointiin ja sen tunnetuksi tekemiseen sekä tiedottamiseen. Samalla aloitettiin hankeaktivointi ja sitä myötä ensimmäisten hankkeiden toteuttaminen. Kalastajien kehittämissuunnitelmien teko ja niiden päivittäminen oli myös tärkeässä roolissa. Alkuvaiheessa kartoitettiin kalastusmatkailuun liittyviä toimintoja sekä tehtiin Perämeren rannikon osalta kattava kalasatamaselvitys.

Alkuvaiheen jälkeen aktivointitehtävät ostettiin ostopalveluna Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitolta. Liitto hoiti aktivointityötä vuosina 2010–2011. Liiton toimialue kattoi kalatalousryhmän toimialueen (poislukien Pyhäjärvi). Liiton toimesta voitiin järkevällä ja tehokkaalla tavalla hyödyntää olemassa olevaa tietotaitoa kalasatamakunnostusten suunnittelussa ja käytännön hanketoissa. Liiton toiminnan aikana toteutettiin kalan logistiikkaselvitys yhdessä Lapin alueen ja Kainuu-Kuusamon kalatalousryhmien kanssa. Samoin selvitettiin yhteistyömahdollisuuksia Tornio-Haaparannan kalatalousryhmän kanssa. Oleellista oli myös uuden kalastustavan ja pohjarysäkalastuksen tuominen alueelle sekä siihen liittyvien hankkeiden käynnistäminen.

Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liiton toiminnassa tapahtui sekä henkilö- että toimintamuutoksia, joten aktivointehtäviin ei riittänyt enää resursseja. Sen vuoksi Nouseva Rannikkoseutu ry palkkasi tehtävään uuden työntekijän. Vuosina 2012–2014 tehtäviä hoiti kalatalousteknikko-merkonomi Risto Tolonen. Työ jatkui hankkeiden aktivoinnissa sekä kalastajien kehittämissuunnitelmien päivittämisessä. Hankekauden lopulla aloitettiin myös kalastusperinteen tallentaminen.

2.2. Tiedotus

Kalatalousryhmä toiminnasta kerrottiin viiden Pohjois-Pohjanmaalla toimivan Leader-ryhmän yhteisillä web-sivuilla osoitteessa www.popleader.fi. Sen lisäksi toiminnasta annettiin tietoa Nouseva Rannikkoseutu ry:n kaksi kertaa vuodessa ilmestyvässä jäsentiedotteessa.

Kalatalousryhmän toimesta julkaistiin kaksi kappaletta *Perämeren Kalauutisia*. Kalauutiset kertoivat rahoitetuista hankkeista ja aktivoivat esimerkkien kautta kalastajia omien hankkeiden suunnitteluun. Perämeren Kalauutisia jaettiin kalastajille ja sidosryhmille erilaisissa tilaisuuksissa. Kalauutisten lisäksi toimintaa esiteltiin videopätkien kautta (*Perämeren kalatalousryhmän toiminnan tuloksia, Lumijoen kalasataman kunnostus ja Vihiluodon Kalastajapäivät*). Videot julkaistiin toimikauden päätösseminaarissa ja Norsun youtube-kanavalla.

Kalatalousryhmän toiminnasta, tehdyistä selvityksistä ja rahoitetuista hankkeista annettiin tietoa julkisuuteen useiden lehdistötiedotteiden ja kolmen lehdistötilaisuuden kautta. Tiedotusvälineet olivat kiinnostuneita aiheesta ja tekivät siitä useita juttuja myös tv:n alueuutisiin. Kalatalousryhmän toiminnan tuloksia esiteltiin useissa tilaisuuksissa kuten kalasatamatilaisuudessa Oulussa, hanke- sekä pyydystilaisuuksissa Simossa ja Kalajoella sekä toimintakauden päätöstilaisuudessa Oulussa.

2.3. Yhteistyö ja verkostoituminen

Kalatalousryhmätoiminta toi kala-alalle uuden mahdollisuuden kehittää alueen sisäistä ja alueen ulkopuolella tapahtuvaa yhteistyötä. Kehittämishankkeissa tietojen välittäminen kalastajalta toisille toi mukanaan uusia yhteistyömuotoja, jotka jatkuivat hankkeiden päätyttyä. Tätä osaltaan tuki ja edisti opinto- ja tutustumismatkat, joissa pääpaino oli ammattimaisen kalastuksen kehittämisessä.

Alueen hyviä käytäntöjä välitettiin myös alueen ulkopuolisille toimijoille, pohjarysäkokemuksista kiinnostuivat Kuusamo, Oulujärvi ja Saimaa. Saimaan alue halusi tietoa myös Perämeren norppatutkimuksista ja siihen liittyvistä käytännön kokemuksista. Tietoja hyödynnettiin mm. norppaturvallisten rysien kehittämisessä.

Kalatalousryhmän yhteisillä opinto- ja tutustumismatkoilla osallistuttiin mm. kaksille Suomen Ammattikalastajamessuille ja Trondheimin maailman suurimmille kalastajamessuille. Samoin tutustuttiin kalatalouteen Kuusamossa (*matkailukalastus, nuottaus*), Kotkassa (*vähempiarvoisen kalan hyödyntäminen, kalatalousyrittäjyys, kalastuksen laatuluokitus*) ja Sodankylässä (*kalanjalostus, eri kalalajien hyödyntäminen, kalastajien yhteistyö*).

*Kalastaja Eero Väättäjä kommentoi aktivointihankkeen
Kotkaan vuonna 2014 järjestämää opinto- ja tutustumismatkaa:*

***”Monilla opinto- ja tutustumismatkoilla on tullut käytyä.
Etukäteen ajattelin, että Kotkan reissusta ei varmaan enää
paljoa hyötyä ole, mutta lähdetään käymään ja katsomaan.
Matka varmasti kannatti ja oli yksi antoisimmista, joissa
olen ollut mukana. Antoi uskoa ja voi todeta, että on sitä
vielä uskoa kalatalouteen ja sen kehittämiseen”.***

2.4. Kalasatama- ja logistiikkaselvitys

Kalatalousryhmän toimesta toteutetussa kalasatamaselvityksessä tarkasteltiin satamien tilaa ja käyttäjien sekä kalastuksen määrää. Kalasatamaselvityksen kautta saatiin kokonaiskuva satamaverkoston kehittämistarpeista ja se toimi koko ohjelmakauden kehittämistyön pohjana satamiin ja kalatiloihin liittyvissä hankkeissa. Kalatalousryhmän toimesta selvitettiin myös Pohjois-Suomen ammattikalastukseen liittyviä kalatalouden logistisia kysymyksiä – nykytilan analysointia, ongelmakohtien erittelyä ja ratkaisumalleja. Selvitys kohdentui Perämeren rannikon lisäksi, Kainuun-Koillismaan ja Pohjois- ja Itä-Lapin kalatalousryhmien alueille. Logistiikan kehittämisen osalta ei saavutettu merkittäviä kehittämistuloksia.

2.5. Kalatiedot ja -perinteet talteen

Kalastuksella on merkittävä osa Perämeren historiassa, rannikon ja sen kylien kehityksessä. Kalastusperinteet ovat säilyneet, kun tietotaito on siirtynyt isältä pojalle. Nyt tilanne on toinen, kalastus siirtyy enää vain harvoin sukupolvelta toiselle. Myös kalastuksen kannattavuuden heikentyminen on vähentänyt kalastajien määrää.

Vanhojen kalastajien myötä kalastusperinteitä on jo ehtinyt kadota, joten aktivointihankkeessa aloitettu perinteiden tallentaminen oli erittäin ajankohtaista. Kalastajilta, kalastusyhteisöiltä ja muista lähteistä kerättiin tietoa kalastusmenetelmistä, pyyntipaikoista ja -tavoista, kalastuksen käytännön tiedoista ja taidoista. Kalastusperinteen tallentamisen avulla pyrittiin siihen, että tietoja voivat hyödyntää tulevaisuudessa kalastajiksi aikovat.

Kalastus ja kalastusyhteisöt ovat merkittäväällä tavalla vaikuttaneet paitsi kalastukseen myös rannikon muuhun kehitykseen. Kalastaja ja kalastusseuran puheenjohtaja Sakari Lätti Lohtajalta kertoo kalastajaseuratyön merkityksestä (Perämeren Kalauutiset nro 2).

”Lohtajan kalastajainseura täyttää pian 90 vuotta. Kalastajainseuralla oli tärkeä osa alueen kehittäjänä. Seuralla oli käytössään mm. kylän ensimmäinen ja tuolloin ainoa radio ja puhelin. Seuraan ja alueen kalastushistoriaan voi tutustua Ohtakarissa sijaitsevassa kalastusmuseossa. Seura on erityisen tunnettu sen pitkäaikaisista kalajuhlistaan. Ne alkoivat 1930-luvulla ja ovat jatkuneet sotavuosia lukuun ottamatta säännöllisesti vuosittain. Juhlissa on nähty ministereitä, kansanedustajia, pääjohtajia, komentajia ja kunnanjohtajia”.

2.6. Kansainvälinen yhteistyö

Perämeren rannikon kalatalousryhmän toiminnassa keskeistä oli paikallinen kehittäminen. Kansainvälistä yhteistyötä tehtiin lähinnä tutustumisen tasolla Haaparanta-Tornio alueen kalatalousryhmän kanssa. Perämeren rannikon kalatalousryhmä toimi myös isäntänä virolaisille kalastajille esitellen alueen elinkeinokalataloutta.

3. Toiminnan tulokset

3.1. Kalasatamien, kalankäsittelytilojen ja hygienian parantaminen

Kalasamataverkosto on alueella kattava, mutta 70- ja 80-luvuilla rakennetut kalatilat eivät enää vastaa nykyajan vaatimuksia. Rannikon kalatalousohjelman tavoitteissa tärkeänä osana oli satamien kunnostaminen. Kehittämistyön pohjana toimi kalasatamaselvitys.

Kalasatamien, kalankäsittelytilojen ja hygienian parantamiseen liittyviä hankkeita rahoitettiin ohjelmakaudella yhteensä 12 kpl. Osa hankkeista oli esiselvityshankkeita, joilla tehtiin suunnitelma kalasatamien tai kalankäsittelytilojen kunnostamiseksi.

Seppo Pietilä, Lumijoki (kalatalousryhmä puheenjohtaja 2012–2015) kertoo Varjakan kalasataman kunnostushankkeista ja siihen liittyvästä muusta kehittämistyöstä:

“Lumijoen Varjakkaan rakennettiin kalahalli 1986 silloisen TVH:n toimesta. Hygieniamääräysten muuttuessa hallin käytössä tuli vastaan kaksi vaihtoehtoa; ovet kiinni ja käyttö loppuu tai halli saatetaan uusien määräysten mukaiseen kuntoon. Lumijoen kunnalla oli halu lähteä kunnostamaan halli kalastajien tarpeita vastaavaksi. Halliin tehtiin merkittäviä rakenteellisia muutoksia 2009, halliin saatiin elintarvikehuoneiston vaatimat rakenteet. Työt kunta teki omana työnä, kalastajat talkoilivat ulkopuolen kunnostuksen ja maalauksen.

Samaan aikaan kalastajille järjestettiin hygieniosaamiskoulutusta, jonka avulla he saivat ja toisaalta osasivat käyttää hallia hygieniamääräysten mukaisesti. Hallin käyttöön tehtiin säännöt niin, että kalastajat vastasivat hallin siivouksesta ja sen käyttökunnosta. Sataman huoltolaiturin kunnostus toteutui 2012–2013. Ahvenen perkaavan halkaisukoneen hankinta 2013 helpotti merkittävästi kalastajien työtaakkaa.

Osa hankkeista oli konkreettisia satamien kunnostushankkeita tai niihin hankittavia koneita ja laitteita.

Kalatilojen kunnostusten tavoitteena oli saada kalan käsittelytilat nykyisten hygieniasäädösten mukaisiksi. Kunnostustöiden jälkeen voitiin kehittää kalojen talteenottoa, kalan laatuun ja markkinointiin vaikuttavia asioita. Kattavimmat kehittämis- ja kunnostustyöt toteutettiin Lumijoen Varjakassa ja Simon Maksniemessä.

Kalan käytön tunnetuksi tekemiseksi ja samalla kunnan imagon nostamiseksi kalastajat ja yhteistyökumppanit alkoivat järjestää "Ahvenmarkkinoita" vuosittain syyskuun ensimmäisenä viikonloppuna. Teemana oli kala ja turvallisuus. Kalaa tarjottiin erilaisina versioina yleisön maistettavaksi.

Ahvenen kalastus alueella on jatkuvasti lisääntynyt. Perinteinen pyyntitapa verkkokalastus on työlästä, pahentuva hyljeongelma tuo kalastukseen lisää vaikeutta ja kustannuksia. Tiedot ahvenen rysäkalastuksesta otettiin suurella mielenkiinnolla vastaan. Yhteistyössä Siikajoen osakaskunnan kanssa Lumijoen kalastajat osallistuivat koulutukseen, jossa perehdyttiin Varsinais-Suomessa kehitettyn ahvenrysan rakenteisiin. Tämän jälkeen saatiin koulutus rysien tekoon ja seuraavana kesänä uudet ahvenrysat olivat jo käytössä. Kehittäminen jatkuu".

3.1.1. Kalatilojen käytön tulevaisuus

Satamat ja kalastajien yhteiset kunnossa olevat kalankäsittelytilat ovat tärkeitä kalastuksen tulevaisuuden kannalta, erityisesti uusien kalastajien saamiseksi alalle. Kunnat ovat ratkaisevassa asemassa tilojen suhteen. Suurin osa kunnista pitää kalasatamia tärkeinä jo kalastusperinteen vuoksi. Kuntien kannalta tilanne on kuitenkin vaikeutunut. Kalastajia on entistä vähemmän, tämä vähentää satamien ja kalatilojen käyttöastetta. Kohoaviin kustannuksiin saadaan mukaan aiempaa vähemmän maksajia, samaan aikaan kuntien taloudellinen tilanne on jatkuvasti heikentynyt.

Satamien tiloihin kaivattaisiin uusia käyttäjiä ja käyttömuotoja, mutta usein esim. elintarvikehygienian vaatimukset asettavat tälle tiukkoja rajoituksia. Toisaalta satamatilat ovat nykyisessä tilanteessa usein ylimitoitettuja. Kustannukset tiloista ovat korkeat, koska aikanaan rakennettujen tilojen käyttökustannuksiin ei kiinnitetty riittävästi huomiota. Satamainvestointeja ja kalatilakunnostuksia tehtäessä tilojen käyttökulujen minimointi on oleellinen tekijä sekä kalastajien että kuntien kannalta.

Kalatilojen hygieniavaatimuksissa ja nykyisessä elintarvikelainsäädännössä tulisi huomioida entistä paremmin kalastustoiminnan luonne. Kalasataman kalankäsittelyn perusvaateet ovat toimiva jäähuolto, puhdas vesi, hyvä kylmiö ja siisti, helposti puhtaana pidettävä kalankäsittelytila. Kun tähän lisätään toimiva jätehuolto ja wc, niin muita ylläpito-kustannuksia ei tarvita. Lainsäädäntöön kaivataan järjeistämistä. Kalatilojen terveysviranomaisten vaatimukset kalasatamien osalta ovat vaihdelleet eri kunnissa suhteettoman paljon. Kalatilojen yhteinen ohjeistus tulee olla järkevän toiminnan mahdollistava.

3.1.2. Kalastajien omat kalankäsittelytilat

Kalastajilla on käytettävissä kalasatamien yhteiset kalankäsittelytilat. Yksittäisen kalastajan kannalta voi kuitenkin olla välttämätöntä, että kalastajalla on myös omat käsittelytilat tai muita kalastukseen liittyviä tiloja ja laitteita. Kalatilat mahdollistavat kalan asianmukaisen ja mahdollisimman taloudellisen käsittelyn, kalan varastoinnin ja myynnin. Kalastaja voi kehittää kalan markkinointia ja suoramyyntiä tai jatkojalostusta.

Kalastajaperheen kalastuksen, kalanjalostuksen ja kalakaupan kehittämiseksi kalastaja halusi valmistaa liikuteltavan, konttiin sijoittuvan, keittiöllä varustetun, kalanjalostustilan. Aktivointihankkeen kautta kalastaja sai yksilöllistä neuvoa kalatilan suunnittelussa, omavalvonnassa sekä tilojen hygieniamääräysten että viranomaisvaatimusten osalta. Tilassa voi nyt valmistaa täyssäilykkeitä, kylmä- ja lämminsavukalaa sekä marinadeja. Kontti ja osa jalostukseen tarvittavista laitteista oli hankittu aiemmin. Kalastaja teki työt ja toteutti hankkeen pääosin itse. Kalanjalostuslaitos valmistui alle 10 000 eurolla.

Toisessa hankkeessa kalastaja rakensi itselleen ja ammattikalastajaksi ryhtyneelle pojalleen kalankäsittelytilat autotallirakennuksen yhteyteen. Tila mahdollistaa saaliin asianmukaisen käsittelyn, kalan jäättämisen ja varastoinnin kylmätiloissa. Tilojen rakentamisen yhteydessä kalastaja sai aktivaattorilta opastusta kalatilan suunnitteluun, omavalvonta- ja hygieniamääräyksiin, joiden avulla tiloille saatiin asianmukaiset viranomaishyväksynät. Nyt kalastaja ja hänen kalastajapoikansa voivat käsitellä kalaa asianmukaisissa tiloissa, toiminnan tulevaisuus ja kehittäminen on turvattu.

3.2. Pyydystekniikan ja ammattitaidon kehittäminen

Perämeren kalastus on ollut perinteisesti vaelluskalojen lohen ja vaellussiian pyyntiä. Lisäksi pikkusiika, silakka ja maiva (muikku) ovat olleet voimakkaan pyynnin kohteena. Hylkeet ja lohenkalastuksen rajoitukset vaikeuttavat nykyisin erityisesti lohen ja siian pyyntiä. Sääoloissa ja kalakannoissa on tapahtunut muutoksia. Ilmasto on alkanut lämpenemään ja alueen kalakannat ovat runsastuneet. Myös kuluttajien käyttäytyminen on muuttumassa, kaikkien luonnonkalojen kysyntä on kasvamassa. Kalatalousryhmässä koettiin tärkeäksi kehittää kaikkien kalojen pyyntiä. Pyydyksiä haluttiin kehittää niin, että hylkeen aiheuttamia vahinkoja voitaisiin vähentää ja pyyntiä pystyttäisiin harjoittamaan myös lohenrauhoituksen aikana. Tässä merkittäväksi mahdollisuudeksi osoittautui uusi pohjarysäpyynti, jota kehitettiin kalatalousryhmän rahoittamilla eri hankkeilla.

Kalastaja Marko Välimäki Hailuodosta kertoo Flex-pyydyskokeiluista:

“Minulla on kevyt rakenteisesta hylkeenkestävästä pohjarysästä eli Flexi-rysästä hyviä kokemuksia. Rysässä on ilmaponttooni, joka nostaa sen kompressorin paineella pintaan, joten se on helppo kokea veneeseen. Se ei ole mikään varsinainen push up -rysä, vaan vannekopan päällä oleva apuponttooni nostaa kopan pinnan tasolle. Siikaa ja ahventa sillä tulee kohtuullisesti ja särkikalaa se pyytää myös tosi lujasti, kertoo Välimäki. Hylje ei pääse repimään rysää, mutta hylkeen saalistamista se ei kokonaan estä. Hylje ajaa pikkusiit silmään ja yrittää vetää niitä ulkopuolelta läpi. Jäljelle jää päätöntä kalaa rysän perään. Onneksi kuitenkin suurin osan saaliista on säästynyt ja kevätpyynnissä ei hyljeongelmaa juuri edes ole”.

3.2.1. Flex-pohjarysä

Alueen kalastajat tutustuivat Ammattimaisen kalastuksen kehittämishankkeessa Vaasassa kokeiluissa olleisiin Flex-pohjarysiin. Flex-rysä kuten usein myös Perämeren perinteiset rysät ovat 4-5 metriä syviä. Perinteinen rysä viritetään 4-5 metrin syvyyteen, kun taas Flex-rysällä voidaan pyytää myös 10-20 metrin syvyydessä.

Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liiton pyydyskehittämishankkeessa Flex-rysäkokeiluissa todettiin, että rysällä voidaan torjua hyljevahinkoja. Pyynti on myös mahdollista lohirajoituksen aikana, koska lohi ui pinnassa ja rysä on pohjassa. Perämerellä Flex-rysäkokeiluissa tavoitteena oli erityisesti ahvenen, karsiaan ja pikkusiian eli vähemmän hyödynnettyjen pohjakalojen kalastuksen kehittäminen.

3.2.2. Maiva-pohjarysä

Pohjarysäkalastuskokeilujen tavoitteena oli kehittää myös alueelle tärkeän maivan (muikun) pyyntiä. Maiva-pohjarysän periaate noudattaa Flex-rysää, mutta rysän rakenteita on osin muutettu. Rysän nimen mukaisesti sillä pyritään pyytämään maivaa pohjasta. Erityistavoite oli saada syksyisen verkkopyynnin ja hyljetuhojen tilalle sellainen pyyntitapa, jolla voidaan saada talteen tehokkaasti maivan mätiä.

Maiva-pohjarysän suunnittelu ja kehittäminen toteutettiin yhteistyössä kalastajien kanssa. Kokeilussa oli kahdenlaisia maiva-pohjarysiä: laatikkomainen isompi pyydys ja pyöreä, van-teilla varustettu pikkupohjarysä.

Kalastaja Eero Vääätäjä Kuivaniemeltä on yksi maiva-pohjarysän kehittäjistä. Vääätäjä kertoo kahden syksyn aikana maiva-pohjarysästä saaduista kokemuksista:

”Rysillä on normaalisti totuttu pyytämään pintakalaa, mutta tämän tarkoitus on pyytää kalaa pohjasta. Muikku, meillä maiva, laskeutuu ennen kutua syvänteeseen kypsyttämään mätiä. Siellä se liikkuu pohjan ja puolen metrin välissä. Syy rysän kehittelyyn on syntynyt myös hyljeongelman myötä, kun hylje käytännössä estää syksyllä perinteisen rysän käytön eli pintakalastuksen. Pohjarysän avulla pyyntiä pyritään mahdollistamaan ja myös helpottamaan.

Vääätäjä oli kokemuksiin tyytyväinen, rysä osoitti toimivuutensa. Kalastajien huoleksi jäi nyt kokemusten kartuttaminen.

*Kutua odottavaa muikkua kun ei ole aiemmin pyydetty rysällä pohjasta. Kalan käyttäytyminen pohjassa ei ole kalastajille tuttua. Pyydys on oikean muotoinen, mutta saalis-
määrät pitää saada suuremmiksi. Maiva ei välttämättä kulje pohjassa samalla lailla kuin pinnassa”.*

3.2.3. Kalastajan rysäkokeilut

Kalastaja suunnitteli ja rakensi omana hankkeena Flex-rysän tietoja soveltaen uuden pienemmän pohjarysän. Hylkeenkestävyyden lisäksi, kalastajan tavoitteena oli kehittää pyydyksen rakenteita pienemmäksi ja vähemmän tilaa vieväksi. Sen lisäksi pohjarysän tuli olla helpommin pyyntiin viritettävä ja paikasta toiseen siirrettävä.

Kokemukset osoittivat, että pohjarysäkalastuksella oli mahdollista parantaa ja monipuolistaa kalastajien toimeentuloa. Pyydysten ja pyyntitavan kehittäminen sekä sen oppiminen vaatii kuitenkin vuosien kokeilun.

3.2.4. Pikkupohjarysän jatkokehittäminen

Flex-rysäkokeilujen yhteydessä kalastajat ovat useassa yhteydessä esittäneet pikkupohjarysän edelleen kehittämistä. Nykyisen Flex-rysän pyyntilaitto, poisotto ja pyyntipano takaisin mereen vaatii paljon työtä. Rysän käyttö talvella on myös vaikeaa. Kalastajalla täytyy olla pyynnin virittämiseksi aiempaa kokemusta rysäpyynnistä.

*Kalastaja Eero Väättäjä pohtii pohjarysän kehittämistarpeita
(Perämeren kalauutiset nro 2):*

”Meillä on satojen vuosien kokemus, miten kala kulkee pinnassa ja miten nykyisillä rysillä kalastetaan. Mutta kala ei välttämättä kulje samalla tavalla pohjassa. Siinä voi mennä aikaa, että opitaan tämä kalastusmuoto ja uusi pyyntikulttuuri”.

Kalastajien kokemusten perusteella kokeilua tulisi jatkaa ja kehittää myös pienten pohjarysien avulla. Pyydys tulisi voida siirtää verkkopyynnin tapaan helposti uuteen paikkaan. Kun pyyntiä on helppo siirtää, niin samalla voidaan kartuttaa tietoa pohjarysäkalastuksen tekniikasta ja käyttötavoista. Tavoite ei välttämättä ole isot saaliit, vaan läpi vuoden, myös talvisin entistä tasaisempi kalamäärä. Pikkupohjarysät voivat myös helpottaa uusien kalastajien saantia alalle, rysät ovat edullisimpia, pyyntiinpano ja kalastus olisi perinteistä ja Flex-rysää helpompaa.

Pikkupohjarysien kokeilua puoltaa kalastajahaastatteluissa saatu tieto vanhasta rysäpyyntitavasta, joka ei enää ole käytössä. Kyseisiä pikkurysäjä käytettiin ennen karisiian pyynnissä, mutta pyyntitapa loppui nailonverkkojen myötä. Nyt hylkeet vaikeuttavat verkkokalastusta, joten vanhan pyyntitavan tarpeellisuus on tullut uudestaan ajankohtaiseksi.

Heikki Niemi Kokkolan Marinkaisista kertoo
karisiian vanhasta pikkurysäpyynnistä:

“Vieläkin sais pikkusiikaa rysällä. Rysät pitäs olla vähä toisenlaiset. Kato nykyäänhän yritetään pyytää kaikki kalat kerralla. Ennen se siikarysä ei ollu ko satakakskymmentä senttiä suurinpiirtein, vyön korkeus, kahella nielulla. Aitaa ei ollu kuin viiskymmentä kyynärää. Se ei ollu siis pitkä se aita. Soli siitä kivikon laijjasta pikkusen matkaa. Eihän se kutusiika aitaa pitkin pitkälti, se pysyy sielä karilla kala. Siittä karin laijjasta se pyyvettiin aivan liki. Ne oli aika pieniä ne rysät, tämän päivän rysään sisälle menee potkuihin koko rysä”.

3.2.5. Tietojen vaihto ja yhteistyö

Kalastajien pyydys- ja pyyntitiedot eivät ole aiemmin juuri välittyneet kalastajalta toiselle. Kokemukset on päinvastoin pyritty pitämään omana tietona. Pohjarysäkokeiluissa kokemusten vaihto oli hankkeeseen osallistumisen ehtona, tiedot välittyivät kalastajalta kalastajalle nopeasti. Pyyntitavasta saatuja kokeiluja voitiin verrata keskenään ja siten niitä voitiin kehittää eteenpäin.

Ammattitaidot vaihtoon ja käyttöön -hankkeessa voitiin osaltaan lisätä kalastajien tietojen vaihtoa ja yhteistyötä. Hankkeessa aktiiviset, kokeneet kalastajat toimivat ns. kouluttajakalastajina, tietyn osa-alueen käytännön opastajina. Toimivilla kalastajilla ja myös kalastajiksi aikoville tarjottiin mahdollisuus saada ja vertailla tietoja omien työtapojen kehittämiseksi. Vastaavanlaista ”mestari-kisälli”, yksilöllisesti toteutettua koulutusta tulisi kehittää myös tulevalla ohjelmakaudella.

3.2.6. Nuottauksen kehittäminen

Nuottaus oli yleistä Perämerellä vielä 70-luvulla. Troolauksen yleistyessä ja toisaalta muikkukantojen heikentyessä nuottausta harjoitettiin vain pohjoisella Perämerellä. Nyt muikkukantojen taas elpyessä nuottauksen kehittämismahdollisuudet ovat parantuneet. Siikajoella onkin jo nuotattu kolmen talven ajan. Nykymuotoista nuottausta esiteltiin alueen kalastajille ja myös kalastuksesta sekä lähikalasta kiinnostuneille kuluttajille Oulunsalossa järjestetyssä nuotta- ja kalatapahtumassa. Lisäksi alueen kalastajilla oli mahdollisuus osallistua aktivointihankkeen kautta Kuusamoon järjestetyille nuotta opintomatkalle.

3.3. Kalastajien hankkeet

Lähtökohdat elinkeinokalatalouden kehittämiseen ovat alueella haasteelliset. Kalastajien keski-ikä on korkea ja he ovat tottuneet toimimaan itsenäisesti. Asenteet hankkeisiin ja erilaisiin tukiin ovat osin jopa kielteisiä. Niihin liittyvä byrokratia koetaan turhan raskaaksi ja omaa toimintaa rajoittavaksi.

Kalastajien hankkeita toteutettiin 17 kpl. Kalastajien iästä, asenteista ja hanketoteuksiin liittyvistä vaikeuksista huolimatta kalastajien hakemien hankkeiden määrää voidaan pitää kohtuullisena. Toteutuneissa hankkeissa oli mukana varasto- ja varastokylmähuoneen rakentaminen sekä erilaisten koneiden ja laitteiden hankintoja. Kuljetuksiin liittyviä investointeja oli useita. Osa hankkeista oli hylkeenkestävien pyydysten hankintoja. Hylkeisiin liittyvinä hankkeina voidaan pitää myös verkonpaulotuskoneiden investointeja.

Kalastaja Marko Tanskanen Raahesta kertoo verkonpaulotuskoneesta (Perämeren Kalauutiset nro 1):

”Paulotuskoneen ehdottomia parhaita puolia on nopeus. Lisäksi hartiat säästyvät. Olen ollut myös tyytyväinen siihen miten hyvin solmut pitävät. Tavallisten, valmiiden verkkojen kestokykyä Tanskanen kuvailee pyykkinaruksi, jotka eivät kestä painepesuria. Koneen käyttö ei vaatinut paljon opettelua. Koneessa voidaan säätää tikkien määrää, ompeleen nopeutta ja syvyyttä.

Hylkeiden tulon jälkeen samoilla verkoilla voi pyytää kahdesta kolmeen vuoteen jos sitäkään. Liina ei maksa kuin kolmanneksen ja pauloja voi käyttää uudestaan. Eivät ne käytännössä mene miksikään kun ostaa kunnollisia alunperinkin”.

Yksittäisenä käytännön työtä helpottavana, mutta myös kalastavuutta parantavana toimenä voidaan pitää kalastajan kehittämää rysänpesulauttaa. Pyynnin puhdistaminen pyyntikauden aikana on välttämätöntä. Lautan avulla kalastaja voi pestä rysänsä merellä, eikä niitä tarvitse tuoda välillä maalle puhdistettavaksi. Lautan avulla kalastaja helpottaa työtään, säästää aikaa ja samalla tehostaa rysän pyytävyyttä. Vastaavia lauttoja toteutettiin tämän hankkeen innoittamina muitakin ja myös muilla alueilla.

Kalastaja ja rysänpesulautan keksijä Mikko Viitanen Raahesta kertoo näin (Perämeren Kalauutiset nro 2):

”Sitä joutuu hirviästi tekemään töitä, että saa sen kalakilon pois merestä. Myös pyydykset likaantuvat varmasti. Niiden puhtaanapitoa on helpottanut pesulautta, jonka avulla rysät pystyy pesemään merellä”.

3.4. Kalatapahtumat, kalan ja kalastuksen tunnettavuus

3.4.1. Kalatapahtumat ja -markkinat

Kalatapahtumat ja -markkinat ovat maanlaajuisesti suosittuja yleisötapahtumia. Kaupungistumisen myötä kalastusharrastus ja tietous kalastuksesta vähenee. Kalamarkkinat ovat taajamissa asuville oiva paikka kartuttaa kalatietoutta sekä tehdä maku-matkoja kalatuotteiden pariin. Tapahtumat voivat olla suuren yleisön näkökulmasta näkyvin osa kalataloutta. Kalamarkkinat ovat myös usein kalastajille, kalayrityksille ja paikallisille yhteisöille merkittävä tulonlähde.

Perämeren rannikolla kalastuksella on pitkät perinteet, mutta isoja kalatapahtumia on siihen nähden vähän. Nykyisellään kalastuksen merkitys on myös vähentynyt, kalastajien määrän vähetessä. Kuitenkin kalastuksen sesonkiluontoisuus ja saalishuiput tuovat mahdollisuuden ja tarpeen kalatapahtumien järjestämiseen ja kehittämiseen.

Tähän tarpeeseen vastatakseen Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto toteutti Kalatapahtumien kehittämishankkeen. Hankkeessa selviteltiin alueen kalatapahtumia, toimijoita ja merkitystä, samoin tarkasteltiin kehittämistarpeita sekä yhteistyömahdollisuuksia. Hankkeen myötävaikutuksella alueelle syntyi uusia tapahtumia kuten Lumijoen Ahvenmarkkinat, Iin Lohimarkkinat ja Kemin Kalamarkkinat.

Hankkeessa tarkasteltiin myös tapahtumiin liittyviä ongelmia. Esille tuli yhteistyön vähäisyys niin tapahtumien kuin kalastajien sekä kalatalousyhteisöjen kesken. Todelliseksi puutteeksi todettiin, että alueen suurimmassa keskuksessa Oulussa ei ole enää kalaan liittyvää tapahtumaa, vaikka kaupungilla on pitkät silakkamarkkinaperinteet. Merelliselle, kalaan liittyvälle tapahtumalle olisi kuitenkin kiinnostusta ja tarvetta, löytyyhän alueelta hyvin ostopotentiaalia.

Pentti Kallio Kokkolan kalamarkkinayhdistyksestä kertoo
Kokkolan Kalamarkkinoista ja niiden merkityksestä:

”Kokkolan Kalamarkkinoita on järjestetty jo 12 vuoden ajan. Kalamarkkinat on merkittävä tapahtuma, se kerää vuosittain 10-15 000 kävijää. Samalla se lukeutuu yhdeksi Keski-Pohjanmaan suurimmista tapahtumista. Markkinoiden yhteydessä on monin tavoin ajettu toisarvoista kalaa ruokapöytiin; mm. olemme kalatalousryhmän rahoittamalla hankkeella maistattaneet markkinakävijöille särkikalapihvejä.

– Se sai hienon vastaanoton. Toiveissamme on, että saisimme asian ympärille isomman hankkeen ja jopa koulut mukaan. Olisihan se hienoa, että kouluissa syötäisiin kalapuikkojen sijaan oikeaa kunnon luonnonkalaa”.

Aktivoinnin tuloksena Oulun läheisyyteen saatiin luotua uusi markkina Vihiluodon Kalastajapäivät. Ja vaikka Ouluun ei vielä tullutkaan kalatapahtumaa, käynnistettiin asiaa valmisteleva esiselvityshanke. Tapahtuman toteutukseen vaadittavat alue-, paikoitus- ja yleisötilat vaativat lisäselvityksiä, samoin tapahtumaan liittyvät toimijat ja niiden välinen yhteistyö. Oulun kalatapahtuman esiselvitys on hyödynnettävissä tulevilla ohjelmakaudella.

Aktivointihankkeessa tärkeässä osassa oli myös olemassa oleviin tapahtumiin osallistuminen, niiden kehittäminen ja toiminnan tukeminen. Markkinoilla pyrittiin tietoisesti lisäämään vähempiarvoisena pidetyn kalan käyttöä mm. maistatuksien kautta. Tapahtumissa annettiin kalan käsittelytietoa ja käytännön fileointioppia sekä tietoa kalannahan parkitsemisesta ja hylkeistä.

3.4.2. Vähempiarvoisena pidetyn kalan käytön edistäminen

Perämerellä kalastus on kohdistunut perinteisesti vaelluskalojen lohen ja vaellussiian ohella maivaan ja pikkusiikaan. Yleisesti puhutaan "roskakaloista", joilla tarkoitetaan särkeä, lahnaa ja kuoretta, myöskin hauen arvostus on vähäistä. Aikoinaan silakan pyynti oli tärkeää kalakaupalle ja sitä arvostettiin rannikon ruokakulttuurissa, mutta nykyisin silakka päättyy valtaosin rehuksi.

Särjen, hauen ja lahnan hyötykäyttöön liittyy vielä kuluttajien keskuudessa ennakkoluuloja. Asenteisiin pyrittiin vaikuttamaan mm. kalamarkkinoilla. Vähempiarvoisena pidetyistä kaloista valmistettiin tuotteita, joita tarjottiin tapahtumissa ja eri tilaisuuksissa. Pieniä tuote-eriä on saatavilla, mutta kilpailukykyisten tuotteiden saaminen laajemmin markkinoille on vaikeaa. Paikallisten erikoistuotteiden ja laitoskeittiöihin suunnattujen koe-erien avulla voidaan jatkossa lisätä vähempiarvoisen kalan kulutusta.

Vihiluodon Kalastajapäivien projektipäällikkö Kaisa Korhonen kertoo kalatapahtumien yhteydessä toteutetusta kalan käytön edistämisestä (Perämeren Kalauutiset nro 2):

"Haluamme nostaa ahvenen, hauen ja myös muiden kalojen käyttöä esille ja herättää kuluttajat huomaamaan, että niistä tulee hyvää ruokaa. Mitä tutumpi kala on, sitä helpompi sitä on ostaa kaupasta. Kaikki kala on juuri sitä lähiruokaa, josta nykyään puhutaan. Kalan kohdalla keskustellaan valitettavan vähän siitä, miten se on kestävä kehityksen mukaista, ekologista lähiruokaa".

3.4.3. Perämeren siian kalastuksen ja käytön turvaaminen

Vuosina 2006 ja 2007 kalatalousohjelmaa laadittaessa siian arvostuksen ja hinnan arveltiin nousevan. Kalatalousohjelmassa tämän katsottiin parantavan kalastajien asemaa ja kalastuksen kannattavuutta Perämerellä. Toimintakaudella tapahtui kuitenkin merkittävä muutos. Vaellussiikaan kohdistettiin ostoboikotti, joka vaikutti kaikkeen siikakauppaan, romahdutti siian hinnan ja alensi myös muun kalan hintaa.

Perämerellä vaellussiikakannat ovat kuitenkin kestävän ja vastuullisten jokikohtaisten hoidon ja istutusten ansiosta turvattu. Perämeren toinen siikalaji pikkusiika - karisiika on Perämeren erikoisuus. Karisiikaa on aina kalastettu sekä kalan itsensä että sen mädin vuoksi. Kalatalousryhmän toimesta oli tarpeen korostaa sekä karisiikan että vaellussiian kalastukseen, hoitoon ja siian käyttöön liittyviä asioita.

3.4.4. Karisiika

Karisiikaa eli pikkusiikaa on alueella runsaasti, eikä sitä kalasteta tarpeeksi. Siikaboikotti vaikeutti karisiian kauppaa ja kalastusta, joten toimintakaudella oli välttämätöntä kiinnittää huomiota Perämeren erikoisherkkueen, karisiikaan.

Rieska-Leader ry:n hankkeessa karisiikaa ja sen merkitystä tuotiin esille monin eri tavoin. Erityisesti haluttiin korostaa karisiian kalastuksen järkevyyttä ja kannan kestävää käyttöä. Hankkeen tavoitteissa myös todettiin, että karisiialle tulee saada EU:n alkuperäsuoja Kitkan Viisaan ja Puruveden muikun tapaan. Hankkeessa selvitettiin alkuperämerkinnän edellytykset ja mahdollisuudet.

Projektsihteeri Asko Eerola selvittää karisiian merkitystä ja karisiikahanketta (Perämeren Kalauutiset nro 2):

”Karisiikaa on Perämerellä runsaasti. Kaikki tutkimukset osoittavat, että karisiikaa pitäisi hyödyntää ja käyttää enemmän. Tavoitteemme oli entistä selvemmin tuoda esille karisiikaa ja sen erityisominaisuuksia. Karisiika ei kasva isoksi, joten sitä voi ja pitää syödä pienempänä kuin esimerkiksi vaellussiikaa. Karisiika on hitaan kasvunsa ansiosta herkullista, terveellistä ja hyvää lähiruokaa. Karisiika on Perämeren erikoisherkkue, jota voi ja saa syödä hyvillä mielin”.

Markku Tönkyrä Hailuodosta kertoo näkemyksensä vaellussiista, kalanhoidosta ja kalastuksesta (Perämeren Kalauutiset nro 1):

”Alueellamme istutetaan vuosittain kalastajien ja kalayhteisöjen toimesta miljoonia vaellussiian poikasia nimenomaan kalastusta varten. Nyt tuntuu kurjalta, kun kalaa ei saisi boikotin vuoksi kalastaa. Tilanne on sama, jos maanviljelijä ei saisi korjata satoa”.

3.4.5. Vaellussiika

Toimintakaudella nimenomaan vaellussiikaan kohdistui boikotti sen uhanalaisuuden vuoksi. Perämerellä jokien vaellussiikakantoihin on kuitenkin kiinnitetty poikkeuksellisen paljon huomiota. Vaellussiikakantojen hyväksi on tehty pitkäjänteistä ja tuloksellista työtä kalastajien, kalatalousyhteisöjen ja voima-yhtiöiden velvoitehoidon puitteissa.

Kalastajat ottavat Perämeren jokialueilta elävää siikaa talteen, hedelmöittävät mädin, jota haudotaan talven ajan. Keväällä syntyvät siiat päästetään välittömästi syntymäjokeen. Laajamittainen, jokikohtainen siikahoito turvaa Perämeren jokien vaellussiikakannat ja vaellussiian kestävä kalastuksen. Kalastajat osallistuvat omalta osaltaan kestävä kehityksen mukaiseen kalanhoitoon ja kalakantojen hyödyntämiseen.

3.5. Hyljetuhojen vähentäminen

Hylkeiden määrän lisääntyminen ja erityisesti hylkeiden

käyttäytymisen muutos on tuonut Perämeren kalastukseen uuden tilanteen. Hylkeet olivat vuosisatoja tärkeä osa kalastajien toimeentuloa. Lisääntymishäiriöiden ja pyynnin vuoksi kannat romahtivat 80-luvulle tultaessa. Hylkeitä oli vähimmillään 2 000–4 000 kpl. Nykyisin harmaahylkeitä ja halleja on nähty laskennoissa 30 000 kpl Itämeren alueella. Norppia on nähty yli 6 000 kpl. Norpat ovat lähes kaikki Perämerellä. Laskennoissa ei nähdä kaikkia hylkeitä, joten nykyisin halleja voi olla jopa 40 000 kpl ja norppia 10 000 kpl.

Hylkeet olivat osa kalastajien toimeentuloa, niitä pyydettiin tehokkaasti, ne kartoivat kalastajia ja rannikkoa. Nyt kun hylkeitä ei ole saanut vuosikymmeniin enää vähentää, niin hylkeiden ja kalastajien suhde on toinen. Hylkeet tulevat kalastajien luokse rannoille, särkien pyydykset ja vieden saaliit. Kalatalousryhmän yksi tärkeä tavoite oli tuoda esille Perämeren kalastajien elinkeinon harjoittamiseen liittyviä ongelmia.

Kalastaja Mikko Viitanen Raahen Piehingistä kuvaa

hylkeiden käyttäytymisen muutosta (Perämeren Kalauutiset nro 1):

”Ikänsä merellä kulkeneena Viitanen on nähnyt miten vesilläliikkujien määrä on vähentynyt. Paitsi hylkeiden, joiden kanta vain kasvaa. Ongelmaan olisi pitänyt puuttua jo paljon aiemmin. Nyt hylkeet eivät enää jää merelle, vaan ne tulevat koko ajan lähemmäksi. Kuljin aikoinaan isäni mukana, enkä muista, että silloin olisi koskaan näkynyt hylkeitä rysällä. Nyt niitä voi seurata kiikarilla rannasta. Norpalle pitäisi antaa samat jäältä pyyntimahdollisuudet kuin hallille. Eihän sekään ole oikein, että tuommoinen hylje joka kuuluu ulkomerelle, tulee välillä kasitiellä vastaan”.

3.5.1. Norppamerkinnot

Norppa vaatii lisääntyäkseen jääpeitteeseen. Kun jäätilanne on etelässä heikentynyt, niin norppien esiintyminen keskittyy Perämerelle. Norppiin liittyvä tutkimustieto niiden liikkeistä ja elintavoista on ollut vähäistä. Sen vuoksi Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos käynnisti hankkeen saadakseen niistä lisätietoa. Norppia seurattiin niihin asennettujen radiolähettimien kautta

Aiemmin arveltiin, että norppa on paikallinen. Merkinnot kuitenkin osoittivat, että norpat liikkuvat pitkiäkin matkoja Perämereltä jopa Latviaan asti. Kalatalousryhmän ja kalastajien tavoitteena oli, että uutta käytäntöön perustuvaa tutkimustietoa hyödynnettäisiin norppien kalastajille aiheuttamien tuhojen vähentämisessä.

Hankkeen yhteydessä kehitettiin myös norppia elävänä pyytäviä rysiä. Tietoa voitiin hyödyntää myös Saimaan alueella, jossa norppia on vain 320 kpl. Norppaystävällisten, norpat elävänä pitävien rysien kehittäminen oli Saimaan alueella erityisen tärkeää.

3.5.2. Hylkeenkestävät rysät ja hylkeenestokokeilut

Kalastajat saivat tukea hylkeenkestäviin rysiin tai niiden osiin. Hankkeista osa toteutettiin kalatalousryhmän rahoituksella ja osa suoraan Ely-keskusten rahoittamina. Hankkeissa kehitettiin ja kokeiltiin myös hylkeenkestäviä pyydyksiä ja hylje-estotapoja. Saatua tuloksia ja kalastajien kokemuksia välitettiin hankkeiden ja aktivoinnin yhteydessä myös muille alueen kalastajille. Kalatalouden Keskusliiton ja Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen kanssa järjestettiin yhteistyössä kalastajille hyljesietokoulutuksia, joihin velvoitettuja olivat kaikki hyljesietokorvauksia hakeneet kalastajat.

Kalastaja Lasse Rekilä Haukiputaalta kertoo poikansa Unton kanssa kehittämästään hylkeenestotavasta:

“Rysäpyynti ois loppunut aikoja sitten sillä keinolla mitä me tehtiin, mutta sitten hoksattiin se esteverkko ohuella teräslangalla. Hylykeen kulku rysissä loppu kun seinään sillä yksinkertaisella nielussa olevalla verkolla. Se on halavin keksintö mitä me on tehty ja hirviän ratkaseva asia. Esteverkko rakennetaan 40 eurolla ja kun rysä muuten kestää, niin loppuu se hylkeiden rysillä käynti. Lisäksi vielä rysän alapuolella oleva reiitetty pressu estää hylykeen hyökkäykset. Kaikki kalat mitä on mennyt rysän perään, me on saatu itelle. Sitähän me ei tiedä, mitä ne on syönyt potkuisa ja aijalla, mutta on kuitenkin kiva mennä kovulle, kun tiedetään, että siellä on ehjät kalat. Ennenkö ei ollut sitä esteverkkoa keskustan reiällä, niin hylykeet kävi siellä keskustassakin repimässä niitä lohia”.

3.5.3. Hyljekarkottimet

Hylkeenkestävillä rysillä ja hyljetietouden lisäämisellä on voitu vähentää kalastukselle aiheutuvia vahinkoja. Hylkeet tulevat kuitenkin rysien läheisyyteen, aiheuttavat saaliin menetyksiä karkottamalla kaloja, syömällä ja repimällä kaloja rysäverkoista tai niiden läheisyydestä. Verkkokalastuksessa vahinkoja ei voi estää. Hylkeet syövät saaliin, repivät verkot. Verkkokalastuksen työmäärä moninkertaistuu, kalastajan on oltava jatkuvasti pyyntipaikalla, hylkeiden vuoksi. Uusia verkkoja on rakennettava ja korjattava jatkuvasti.

Hyljevahinkojen estäminen on mahdollista vain jos hylkeet voidaan pitää poissa pyyntien läheisyydestä. Hallien ampuminen oli viime vuosina sallittua, mutta norpan osalta tämä ei ole vieläkään mahdollista. Käytännössä hylkeiden ampuminen rantojen läheisyydessä on muutoinkin erittäin vaikeaa. Viisas hylje käy usein verkoilla, mutta tulee harvoin näkyville, kun kalastaja on pyynnillä tai niiden läheisyydessä. Hyljekarkottimet voivat olla ainoa keino verkkokalastuksen suojaamisessa ja voivat tehostusti estää myös rysäkalastuksen hyljetuhoja.

Karkottimista on toistaiseksi saatu vaihtelevia tuloksia. Varsinais-Suomessa kalastajalla oli käytössä norjalainen hyljekarkotin. Kalastaja suojasi sillä rysäpyyntiä useamman vuoden ajan. Kalatalousryhmän rahoittamassa hankkeessa norjalainen karkotin oli koekäytössä lähinnä suojaamassa siikojen emokalapyyntiä. Lisäksi kalastajat kehittivät karkotinlautan, johon asennettiin aurinkokenno akun lataamiseksi. Hankkeesta saadut kokemukset olivat pääosin myönteisiä. Karkottimen korkea hinta ja pitkäaikaisen toiminnan epävarmuus olivat kuitenkin kalastajakohtaisten investointien esteenä.

Norjalaisen laitteen oheen kalastajat kehittivät oman karkottimen, jolla pyrittiin karkottamaan erityisesti norppia. Hankkeessa ensimmäisen vuoden aikana saavutettiin hyviä tuloksia, mutta toisena vuonna tulokset olivat vaatimattomia. Karkotin ei välttämättä toimi isompaa, röyhkeämpää hallia vastaan, mutta norpalle karkotin voi olla toimiva. Koetoiminta on alkuvaiheessa, joten hyljekarkottimien kehittämisessä tarvitaan lisää tietoa ja käytännön kokemusta.

3.6. Nahkiainen

Perämeren jokisuilla nahkiaisella on ollut aina tärkeä merkitys.

Nahkiaisennynti on säilynyt Perämerellä elinvoimaisena ja se on näkyvin osa kalatalouden perinteitä. Nahkiaiseen, sen menestymiseen, saaliiseen ja sen merkitykseen jokivarsille on kuitenkin kiinnitetty erittäin vähän huomiota. Jopa tieto nahkiaisien elinkierrosta on puutteellinen. Kalatalousryhmän toimesta todettiin välttämättömäksi selvittää nahkiaiseen liittyviä tekijöitä.

Etelä- ja Pohjois-Iin kalastuskunnan *Nahkiainen ennen, nyt ja tulevaisuudessa* -hankkeessa tehty selvitys oli ensimmäinen kattava julkaisu nahkiaisesta Suomessa. Se sisälsi tietoja myös Itämeren alueen muista nahkiaiskannoista ja nahkiaisien merkityksestä Ruotsissa, Latviassa ja Virossa.

Selvityksen mukaan Perämeren alue on ylivoimaisesti tärkein nahkiaisalue Suomessa. Saaliista jopa 80-90% saadaan Perämeren alueelta. Nahkiaisien merkitys on alueelle kiistatta tärkeä. Saaliit ovat ympäristömuutosten vuoksi heikentyneet, siitä huolimatta nahkiaisien taloudellinen merkitys on vuositasolla jopa miljoona euroa.

Hankkeen yhteydessä ei ollut mahdollista tehdä nahkiaiseen liittyvää kenttätutkimusta. Selvitys sisältää kuitenkin konkreettisia toimenpide-ehdotuksia nahkiaiskantojen turvaamiseksi ja sen kaupallistamiseksi, niitä olisi hyvä kehittää tulevalle ohjelmakaudella. Sen lisäksi tarvittaisiin lisätietoa nahkiaiseen liittyvästä viljelystä.

3.7. Kalastusmatkailun ja uuden toiminnan kehittäminen

Perämeren kalastusmatkailun kehittämiseen on edellytyksiä.

On merialueita, jokia, jokisuistoja ja saaria, rannikon vedet ovat pääsääntöisesti kunnossa. Rannikolla on nykyaikainen satamaverkosto, omaleimaiset ja pitkät kalastusperinteet sekä runsaasti hyödynnettäviä kalastoja. Alueella on myös erityiskohteita, kuten siian lippokalastusta ja nahkiaisen pyyntiä.

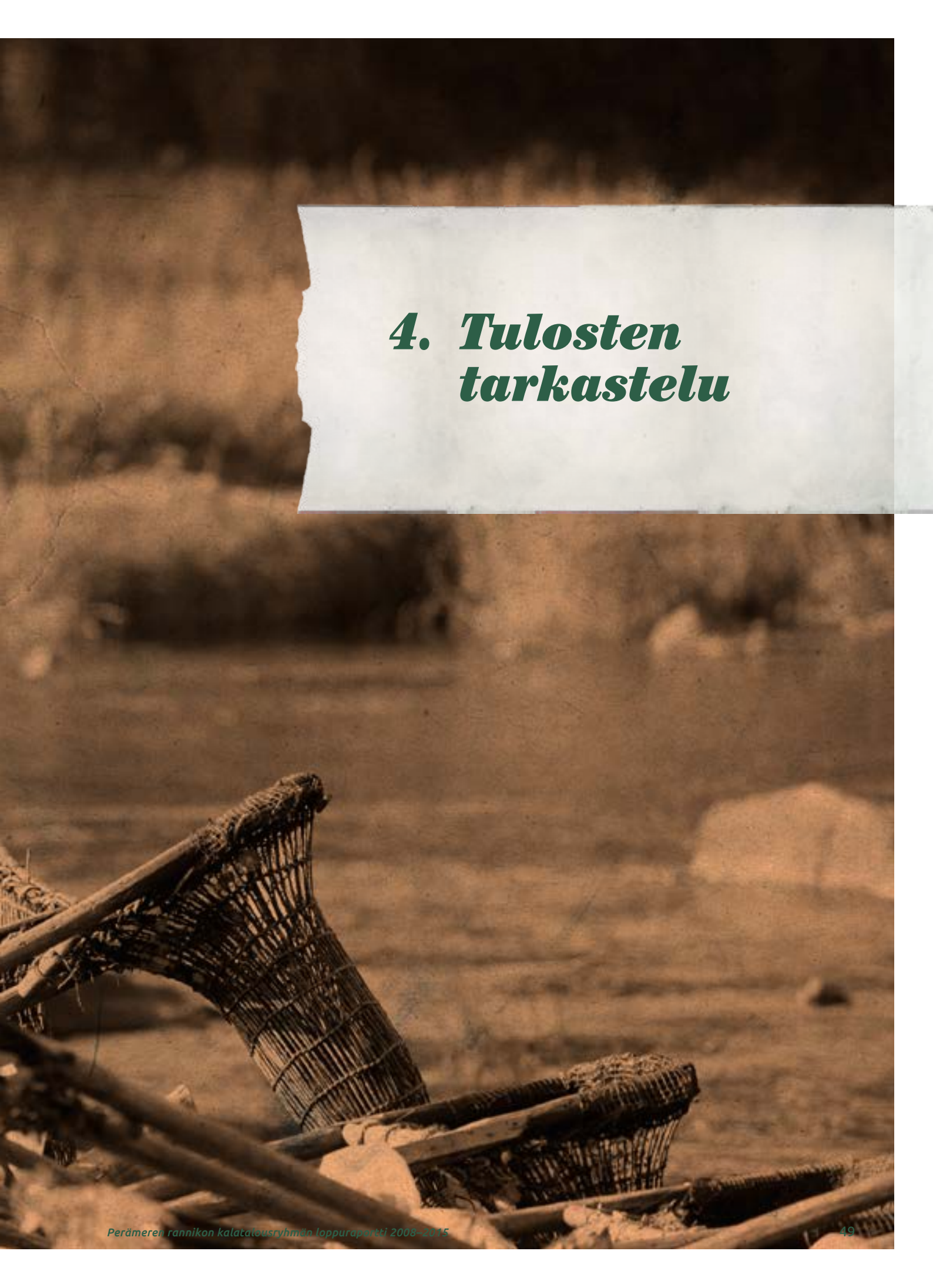
Matkailuun tarvitaan uusia ideoita ja alueellista tarjontaa. Matkailutoiminnalla voisi monipuolistaa kalastajien yritystoimintaa sekä lisätä liikevaihtoa. Siian lippoaminen, hyljesafarit ja nahkiainen ovat kohteita, jotka voivat tuoda matkailuun erilaisuutta ja kiinnostavuutta. Esimerkiksi Kalajoelle rakennettu lippolaituri-hanke mahdollistaa kalastukseen liittyvien eri toimintojen ja mahdollisuuksien yhdistämisen. Talvikalastukseen liittyvät toiminnot, kuten nuottaus, verkkokalastus ja pilkkiminen mahdollistavat omalta osaltaan kalastusmatkailun kehittämisen.

Perämeren tunnettavuutta kalastusmatkailussa edistäisi monipuolinen ja laadukas kattaus luontomatkailua. Perämeren kalastusmatkailun suurimpia haasteita on kehittää toimiva yhteismarkkinointi, tiivistää yhteistyötä matkailutoimijoiden välillä ja luoda alueelle uusia palveluja.

Nousevan Rannikkoseudun käynnistämä *Kalastus- ja luontomatkailu* -hanke pyrki vastaamaan edellä mainittuihin haasteisiin. Hankkeen puitteissa järjestettiin matkailupalveluiden tuotteistamiskoulutuksia, kehitettiin yhteismarkkinointia perinteisellä printtipuolella ja alati uudistuvassa sähköisessä mediassa sekä rakennettiin yhteiskumppaneiden verkostoa. Perämeren ja Pohjois-Pohjanmaan kalastus- ja luontomatkailupalveluita järjestävät yritykset saivat myös oman matkailuportaalin osoitteeseen www.retket.fi.

4. Tulosten tarkastelu

Seuranta ja arviointi oli oleellinen osa kehittämisstrategiaa ja hyvää toimintatapaa. Ohjelmassa asetettujen määrällisten tavoitteiden ja laadullisen arvioinnin kautta saatiin seurantatietoa ohjelmatyön ja hankkeiden vaikuttavuuden arvioimiseen. Seurantatietoja kerättiin koko ohjelmakauden ajan. Seurantatietoja käsiteltiin vuosittain Nousevan Rannikko-seudun vuosiraporteissa.

4.1. Määrällisten tavoitteiden toteutuminen

Perämeren rannikon kalatalousohjelman tavoitteena oli tukea 50 hanketta. Kalatalousryhmä teki myönteisen lausunnon 55 hankehakemukseen. Hankkeista kaksi jäi toteutumatta hakijan toimesta. Yrityshankkeita eli ammattikalastajien hakemia hankkeita toteutui ohjelmakauden aikana 17 kpl. Yleishyödyllisiä kehittämishankkeita toteutui suunniteltua enemmän 34 kpl ja varsinaisia koulutushankkeita rahoitettiin 2 kpl.

Kalatalousryhmän asettamat ohjelmakauden tavoitteet hankkeiden määrästä toteutuivat hyvin. Todellisuudessa toteutuneiden hankkeiden määrä oli vielä suurempi, koska osa aktivointityön tuloksena valmistelluista hankkeista ohjattiin muihin rahoituslähteisiin.

Rahoitetut / Toteutetut hankkeet	kpl
Satamien kehittämishankkeet	12 kpl
Pyydystekniikan ja kalastuksen kehittämishankkeet	6 kpl
Ammattikalastajien kone- ja laitehankinnat	15 kpl
Kalatapahtumien kehittämishankkeet	7 kpl
Vähempiarvoisen kalan tunnettavuuden edistämishankkeet	3 kpl
Pyydyskokeilut ja tutkimushankkeet	2 kpl
Nahkiaishankkeet	1 kpl
Kalastusmatkailun ja muun toiminnan kehittäminen	6 kpl
Aktivointihanke	1 kpl
YHTEENSÄ	53 kpl

Kalastaja Marko Välimäki Hailuodosta kuvaa ammattitoiminnan aloittamista:

”Marko Välimäki on asunut Hailuodossa kohta 13 vuotta. Aiemmin hän työskenteli insinöörinä ja sivutoimisena kolmosluokan kalastajana. Aikansa sivutoimisena kalastettuaan Välimäki oppi hommaan ja hänelle heräsi ajatus alan vaihdosta. Päätoimisen kalastuksen Välimäki aloitti vuonna 2012.

– Olen yli nelikymppinen ukko ja ajattelin, että jos vielä joskus meinaan vaihtaa alaa, on nyt sen aika. Insinöörin työ oli henkisesti raskasta. Tämä on fyysisesti raskasta, mutta muuten mukavaa. Kalastajan vapaus viehättää ja se, että kaikki päivät ovat erilaisia. Eihän tässä insinöörin tuloille pääse, mutta leivässä pysyy”.

4.1.1. Uusia kalastajia ja uudistettuja työpaikkoja

Kalastajien kehittämissuunnitelmia tai niiden päivityksiä tehtiin yhdessä kalastajien kanssa 39 kpl ja kalanviljelyyn liittyviä kehittämissuunnitelmia tehtiin 2 kpl. Uusia ammattikalastajia 39 kalastajasta oli vain neljä. Uusien kalastajien houkuttelemisen alalle ei toteutunut strategian mukaisesti.

4.1.2. Uusia palveluja, toimintatapoja ja tuotantomenetelmiä

Kalan tunnettavuuden ja markkinoinnin edistämiseksi alueelle saatiin kehitettyä uusia kalatapahtumia. *Lumijoen Ahvenmarkkinat, Iin Lohimarkkinat, Kemin Kalamarkkinat* ja *Vihiluodon kalastajapäivät* edistävät omalta osaltaan kalastuksen ja kalakaupan alueellisia edellytyksiä. Kalastus- ja luontomatkailuhankkeen kautta luotiin yrittäjien yhteinen ohjelmapalveluiden markkinointikanava.

Kalatalousryhmätoiminta tiivisti alueen toimijoiden yhteistyötä, sen kautta ruohonjuuritason toimijat saivat aluekehittämisen osalta päätäntävaltaa. Kouluttajakalastaja toiminnalla kokeneet kalastajat pystyivät opastamaan aloittelevia kalastajia. Toiminnan kautta ammattikalastajat pystyivät myös välittämään ja vertailemaan tietoja sekä menetelmiä käytännönläheisesti.

Uutena kalastukseen liittyvänä toimintatapana oli pohjarysien kehittäminen. Tavanomaiset kokeilut pyyntitavasta ja siihen liittyvistä mahdollisuuksista vaativat vuosien työn. Kun toiminta toteutettiin kalastajien yhteistyönä saatiin tieto ja kehittämistarpeet välitettyä nopeasti kalastajalta toiselle. Jo nyt voidaan todeta, että pohjarysäkalastus toi alueelle uusia mahdollisuuksia kalastuksen kehittämiseen. Myös alueella kehitetty rysänpesulautta helpotti kalastajien työtä, kun rysät pystyi pesemään suoraan merellä.

Kalasatamissa tuotantomenetelmät kehittyivät uusien tilojen ja laitehankintojen myötä. Erityisesti satamiin hankitut ahvenen perkaavat halkaisukoneet helpottivat kalan käsittelyä ja kalastajien työtaakkaa.

4.2. Laadullinen arviointi

Laadullinen arviointi toteutettiin ohjelmassa olevan taulukon kautta. Laadullisten mittarien tavoitetason toteutumisen arviointi on aina subjektiivista. Laadullisten tavoitteiden toteutumista on tarkasteltu alueen toimijoiden omien kokemusten pohjalta.

LAADULLINEN ARVIOINTI Hankkeen vaikutukset	+ / 0 / -	Sanallinen selitys
1. toimijoiden väliseen yhteistyön laatuun • kalastajien välillä		Toimijoiden välinen yhteistyö lisääntyi kalatalousryhmätoiminnan, hankkeiden, opintomatkojen ja erilaisten tilaisuuksien kautta.
• kalastajien ja kalanostajien välillä	+ -	Yhteistyö toteutui kalamarkkinoiden yhteydessä. Logistiikan kehittäminen jäi selvitys asteelle.
• ammattikalastajien sivutoimisten kalastajien välillä	+ -	Sivutoimista kalastusta ei voitu tukiehtojen mukaan tukea. Ammattikalastajien ja sivutoimisten kalastajien yhteistyötä kehitettiin kuitenkin yleishyödyllisten hankkeiden kautta.
• kalastajasukupolvien välillä	++	Kalatietojen tallentaminen edesauttoi tietojen vaihtoa.
• muiden välillä	++	Aktiivinen tiedottaminen sekä kalamarkkinat lisäsivät kontakteja, vuoropuhelua ja yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.
2. toimijoita aktivoivasti	++	Kalatalousryhmätoiminta aktivoi kenttää.
3. kalastusperinteen ylläpitoon	++	Kalastusperinteiden tallentaminen mahdollistaa tietojen hyödyntämisen myöhemmin esim. kalastustapojen osalta.
4. kalastusammatin tulevaisuudenuskoon	++	Tulevaisuuden uskoa lisäsivät uudet pyyntitavat ja kalastuksen monipuolistaminen (hyödynnetään myös vähempiarvoinen kala) sekä uudet innovaatiot hyljevahinkojen estämiseksi.
5. kalastajien osaamiseen	+	Osaamista lisäsivät kalastajille suunnatut koulutukset esim. hygienian ja pyydystekniikan osalta.
6. ammattiympäryteen	+	Kehittämistoimien ja yhteistyön avulla usko omaan työhön ja tulevaisuuteen vahvistui.
7. ammattitaidon siirtymiseen kalastajasukupolvelta toiselle	+ -	Kalastusperinteiden tallentamisen kautta ammattitaitoa voitiin siirtää myös tuleville sukupolville.
8. kalastuksen suunnitelmallisuuteen	++	Suunnitelmallisuutta lisäsivät ohjelmakauden aikana tehdyt selvitystyöt ja toimintaympäristöä kehittävät hankkeet sekä kalastajien omat kehittämissuunnitelmat.
9. kalastuksen kustannustehokkuuteen	+	asteen nostaminen lisäsi kustannustehokkuutta esim. ahvenen osalta.
10. ylipäätään toiminnan laatuun, ammattimaistumiseen	+	Kaikki kehittämistoimet ovat tähdänneet elinkeino-kalatalouden ammattimaiseen kehittämiseen.
11. kalan/saaliin laatuun	++	Satamien kunnostaminen, uudet koneet ja laitteet sekä hygieniasaamisen päivittäminen paransivat saaliin laatua.
12. kalastusammatin imagoon	+	Kalatalousryhmän ja rahoituksen saaneiden hankkeiden kautta elinkeinokalataloutta esiteltiin monipuolisesti mediassa.
13. kalatalouden monipuolistamiseen	++	Pyyntitekniikan kehittäminen ja vähempiarvoisen kalan hyödyntäminen sekä panokset kalastusmatkailun kehittämisessä monipuolistivat kalataloutta.
14. kalastusammatin arvostukseen	+	Ohjelmakauden aikana toteutetut kehittämistoimet ja myönteinen julkisuus lisäsivät kalastusammatin arvostusta.
15. kalastuksen julkisuuskuvaan	+	Myönteinen julkisuus ja lähiruuan puolesta puhuminen ovat vahvistaneet kalastuksen julkisuuskuvaa.

+ (myönteinen vaikutus), 0 (ei vaikutusta), - (negatiivinen vaikutus)

4.3. Tavoitetilan toteutuminen

Kalatalousohjelmassa nostettiin kolme päätavoitetta vuosille 2007–2013. Alla tarkastellaan tavoitteiden toteutumista.

1. Rannikkokalastajien lukumäärän väheneminen hidastuu ja alalle tulee uusia yrittäjiä

Tukisäädökset eivät mahdollistaneet suoraa tukea uusille kalastajille eikä sivutoimisten kalastajien toiminnan kehittämiseen. Tehokkaita toimia kalastajien määrän lisäämiseksi ja uusien yrittäjien saamiseksi oli vaikea toteuttaa. Tavoitetta kalastajien lukumäärän hidastumisesta ei siten saavutettu.

Toimintakaudella löydettiin kuitenkin keinoja vähentää hylkeisiin liittyviä ongelmia. Siian ja lohen kalastuksen kehittäminen, kalasatamainvestoinnit, uusi pohjarysäkalastus ja ahvenen kalastuksen kehittyminen toivat alueelle uskoa ammattikalastuksen mahdollisuuksista.

2. Kalastusyrittysten tulos parantuu kalastajien keskinäisen yhteistyön avulla ja monipuolistamalla kalastusyrittysten toimintaa

Kalastajien yhteistyötä kehitettiin käytännön työn ja tietojen välittämisen kautta. Kalastusmenetelmien, erityisesti pohjarysien kehittämisellä ja hyljevahinkojen estämisellä saavutettiin kalastajien yritystoiminnan kannalta myönteisiä tuloksia. Kalamarkkinoiden kautta kehitettiin kalayritysten näkyvyyttä ja vähempiarvoisen kalan tunnettavuutta. Kalastusmatkailun osalta alueelle saatiin luotua uusia ohjelmapalvelupaketteja ja yhteinen markkinointikanava.

3. Kalastuksessa siirrytään kohti kestävää ja kaikki kalastajaryhmät huomioonottavaan rannikkokalastukseen

Uutena pyyntitapana pohjarysäkalastus vähensi hyljetuhoja. Pohjarysäkalastusta pystyttiin harjoittamaan myös lohenkalastuksen rajoitusaikana. Pyyntitapa monipuolisti ja tehosti aiemmin vähempiarvoisena pidettyjen kalalajien pyyntiä. Tehokkaampi pyynti puolestaan lisäsi vähempiarvoisten kalojen jalostusta ja -markkinointia.

Hylkeiden osalta voitiin kehittää kalastusta suojaavaa pyyntiä, mutta hyljetuhojen välttäminen vaatii jatkossakin vielä tutkimus- ja koetoimintaa sekä hyljekantoihin kohdistuvaa pyyntiä.

Lohen ja siian kalastuksessa saatiin osin rannikkokalastusta turvaavia toimia, kuten siian pyynnin silmäkokorajoitus ja rajoitteet ajosiimakalastuksen vähentämiseksi. Kalastustapojen monipuolistaminen, toisaalta alueen kalanhoito ja luontaiset kalakannat luovat vahvan perustan myös tulevaisuudessa kestäväälle rannikkokalastukselle.

4.4. Vahvuudet

Kalastajien ja kalastuksen asema yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa on heikentynyt, kun kalastajien määrä on vähentynyt. Kalatalousryhmän toiminta ja aktivointityö koettiin yleisesti kala-alaa yhdistäväksi voimavaraksi. Toiminnan avulla kala-alaa, sen ongelmia ja myös positiivisia kehittämisasioita voitiin tuoda esille eri foorumeissa.

Kalatalousryhmätoiminta oli uusi toimintatapa Perämeren rannikolla. Ohjelmakauden aikana, hankerahoituksen myötä, alueella pystyttiin kokeilemaan ja kehittämään uusia asioita. Kentän asenteet kalatalousryhmä toimintaa kohtaan olivat alusta alkaen myönteisiä, vaikka hankkeisiin liittyvää byrokratiaa vierastettiin. Kalatalousryhmätoiminta koettiin mielekkääksi ja sellaiseksi foorumiksi, jonka kautta asioihin voitiin vaikuttaa. Kalatalousryhmän toiminnassa oli mukana sitoutuneita ja aktiivisia toimijoita. Huolimatta pitkistä etäisyyksistä ja lähes talkooperiaatteella toteutettavasta työstä ja siihen vaadittavasta ajan-

käytöstä, kalatalousryhmän järjestämiin tilaisuuksiin, opintomatkoihin ja kokouksiin osallistuttiin kiitettävästi.

Kalatalousryhmän kokoonpanossa oli huomioitu maantieteellisesti koko alue ja kala-alan eri sektorit. Kalatalousryhmän kokouksia järjestettiin eri puolilla toiminta-aluetta, samalla tutustuttiin alueiden elinkeinotalouden toimintoihin ja rahoituksen saaneisiin hankkeisiin. Kalatalousryhmätyön kautta saatiin uusia näkemyksiä kehittämistyöhön ja viritettyä yhteistyötä alueen eri osien välille.

Kalatalousryhmän toiminnassa keskeisellä sijalla oli kalastajien yhteistoimintojen mahdollistaminen. Aktivointihankkeen puitteissa, opinto- ja tutustumismatkoilla sekä muissa yhteistilaisuuksissa vaihdettiin tietoja ja kokemuksia sekä alueen että alueen ulkopuolisten toimijoiden kesken. Yhteydenpito ja keskinäinen kanssakäyminen sai aikaan kontakteja ja toimintaa, joka säilyi ja sai uusia muotoja myös hankkeiden jälkeen.

4.5. Heikkoudet

Leader-tyyppinen kalatalousryhmätyö oli Suomessa ohjelmakaudella 2007–2013 uutta toimintaa, joten siihen ei ollut valmiita toimintatapoja. MMM:n hyväksymä Perämeren rannikon kalatalousryhmän ohjelma ja siinä esitetyt kehittämistarpeet eivät aina sopineet tukiehtoihin, siksi ohjelman toteuttaminen jäi osittain vajaaksi.

Koko ohjelmakauden aikana kalatalouden aktivointityötä toteutettiin kahden aktivaattorin ja Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liiton toimesta. Lisäksi kalatalousohjelman toteuttamisen kannalta tärkeällä yhteistyötaholla Perämeren Kalatalousyhteisöjen

Liitolla oli toimintakaudella useita henkilövaihdoksia sekä muutoksia toiminnassa. Useat henkilöstövaihdokset vaikeuttivat kalatalousohjelman pitkäjänteistä toteuttamista. Työn omaksuminen ja toimintaympäristön haltuunotto sekä toimijoihin tutustuminen otti oman aikansa. Kentän aktivointi vaati kokoaikaisen työntekijän, koska aktivointityö on muutakin kuin hankeaktivointia. Parhaillaan aktivointi on kentän kanssa tehtävää kokonaisvaltaista ammattikalastuksen kehittämistyötä.

Ammattikalastuksen kehittäminen hankkeiden avulla koettiin varsinkin ohjelmakauden alussa haastavaksi. Kentällä oli hanketoiminnasta vain vähän aiempaa kokemusta ja siihen liittyvä byrokratia koettiin vaikeaksi. Kalastajien määrän väheneminen ja heidän korkea keski-ikänsä asetti myös kehittämistyölle omat haasteensa. Kalayhteisöt ovat olleet vahvoja alueellisia toimijoita, mutta kalastajien vähetessä, myös niiden toiminta on laantunut. Kentällä oli paljon hyviä hankeideoita, mutta hankkeiden hallinnoijia oli vaikea löytää. Ohjelmakauden tukisäädökset olivat myös osin vaikeaselkoisia ja niiden tulkinnessa oli ELY-keskusten välisiä eroja. Tämä toi oman haasteensa hankkeiden aktivointiin.

Kustannusarvioltaan pienet hankkeet vaativat käytännössä samanlaisen valmistelun ja selvitykset kuin suuret hankkeet. Käytännön työhön tottuneet kalastajat eivät olleet kovin haluk-

***1-luokan kalastaja:**
kalastajatulot ovat yli 30%
2-luokan kalastaja:
kalastajatulot ovat 15-30%
3-luokan kalastaja:
muut kalastajat

kaita hallinoimaan hankkeita niihin liittyvän byrokratian vuoksi. Kustannusarvioltaan suurten hankkeiden taloudellinen toteuttaminen oli myös haastavaa, koska hankkeessa käytetyt varat saatiin takaisin maksatusten kautta vasta useiden kuukausien päästä. Tämä aiheutti monelle toimijalle kassaongelmia.

Perämeren kalatalousohjelmassa yhtenä tärkeänä tavoitteena oli uusien kalastajien saaminen alalle ja sivutoimisen kalastuksen kehittäminen. Ohjelmakaudella kuitenkin vain ammatissa toimivat, *1-luokan kalastajat pystyivät tukiehtojen mukaan hakemaan hankerahoitusta. Varsinaiseksi ammattikalastajaksi tullaan yleensä sivutoimisen kalastuksen kautta. Jotta alalle saadaan uusia toimijoita, tulisi myös sivutoimistakalastusta kehittää.

Myös kalastusmatkailun kehittämisessä heikkoutena oli tukimahdollisuuksien rajaaminen vain ensimmäisen luokan kalastajiin. Ammattikalastajilla on harvoin mahdollisuuksia, haluja tai kykyä kehittää kalastusmatkailua. Alueella on kuitenkin tarvetta kehittää matkailullisesti ammattikalastukseen liittyvää oheistoimintaa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Arvonlisävero aiheutti ongelmia yleishyödyllisten yhteisöjen kuten kalastustukikohtien investointihankkeissa. Kalastajaseurojen toiminnan tavoite on yleishyödyllinen, joten se ei yleensä ole arvonlisäverovelvollinen. Kalastustukikohdan kunnostaminen katsottiin investoinniksi, jonka toteuttajan tulisi tukiehtojen mukaan olla arvonlisäverovelvollinen. Asiakkaan näkökulmasta ei ole järkevää hakeutua alv-velvolliseksi vain hankkeen toteuttamisen vuoksi. Näin tukiehdot käytännössä estivät kalastuksen kannalta järkevien hankkeiden toteuttamisen.

Perämeren kalatalousryhmän toiminta-alueessa mukana oli Pyhäjärvi. Järviolueen ammattikalastukseen liittyvät haasteet ja kehittämistarpeet olivat pääosin erilaisia kuin merellä. Pyhäjärven kalatalouden kehittämistarpeet eivät välttämättä päässeet rannikon kalatalousryhmässä esille sille kuuluvalla tavalla. Pyhäjärvi esitettiin kuuluvaksi tulevalle ohjelmakaudella Kuusamo-Kainuu kalatalousryhmän alueeseen.

5. Taloudellinen toteuma

Kalatalousryhmän myöntämissä hanketuissa ei ollut minimikokoa, yritystukien maksimikoko oli 30 000 €. Yleishyödyllisten hankkeiden tukiprosentit vaihtelivat välillä 78-100%. Yritystukien tukiprosentit taas olivat 21-40%. Ohjelmakauden 2008-2015 aikana sidottiin ministeriön myöntämä 1,2 milj. € kehys hankkeisiin. Hankkeisiin käytetty rahoitus oli kokonaisuudessaan, muu rahoitus mukaanlukien 1,4 milj. €. Lisäksi kuntien osoittamalla rahoituksella 24 000 €/vuodessa pyritettiin hallintoa ja kalatalousryhmätoimintaa.

Hankerahoitus kokonaisuudessa	Toteuma (6 vuotta)
Eu + valtio (200 000 €/vuodessa)	1 200 000
kunnat	12 350
muu julkinen rahoitus	25 230
yksityinen rahoitus	165 700
YHTEENSÄ	1,4 milj. €

Taulukko ei sisällä kuntien myöntämää ns. hallintorahaa (24 000 €/vuodessa).

6. Kalatalous- ryhmätyön kehittäminen

Kentän aktivointiin on varattava riittävästi resursseja myös

tulevalla ohjelmakaudella. Aktivaattorin tehtävänä on tukea kenttää elinkeinokalatalouden kokonaisvaltaisessa kehittämisessä ja tarvittaessa käynnistää sitä tukevia hankkeita. Kalatalouden kehittämisessä tarvitaan myös uutta laaja-alaisempaa kalanhoidon, kalastuksen, kalanviljelyn ja -jalostuksen yhteistoimintaa. Kehittämistyön tulee olla näiden välillä entistä joustavampaa.

Hankebyrokratiaa tulisi keventää. Pienet esim. alle 5 000 euron hankkeet tulisi hyväksyä kevyemmällä menettelyllä. Maksatussissa voitaisiin ottaa käyttöön maaseutu- ja rakennerahastoissa olevia *kertakorvaus (*lump sum*)- ja *välilliset kustannukset (*flat rate*) -malleja. Lakien ja asetusten tulisi mahdollistaa eikä rajoittaa kentällä tapahtuvaa monipuolista kehittämistyötä ja uusien innovaatioiden kokeilua.

Yhteistyötä ELY-keskusten ja kalatalousryhmien välillä tulisi kehittää. Kalatalousryhmät antoivat ELY-keskuksiin lausuntoja siitä, millaisia hankkeita rahoitetaan. ELY-keskusten tekemien hankepäätösten jälkeen ryhmillä ei ollut välineitä hankkeiden seurantaan. Jotta kaikilla toimijoilla olisi ajankohtainen tieto hankkeiden etenemisestä, tulisi ryhmille ja ELY-keskuksiin kehittää yhteinen hankkeiden seurantarjestelmä.

Tuen saamiseksi kalastajan tuli olla ensimmäisen luokan ammattikalastaja. Tämä vaikeutti ja esti sivuammattimaisen kalastuksen ja kalastusmatkailun kehittämistä. Jatkossa tukeen oikeuttavien kohderyhmien tulisi olla laajempia. Kehittämistyötä tulisi pystyä toteuttamaan niin päätoimisen kalastajan kuin sivuammattikalastusta tai kalastusmatkailua tai siihen liittyvien ohjeistoimintoja harjoittavien kesken.

Kalastajien määrä on alueella vähentynyt rajusti. Ohjelmakaudella tuen edellytys oli, että tuki ei saanut lisätä yksittäisen kalastajan pyyntiponnistuksia. Tulevalla kaudella kalastusponnistuksen lisäämistä tulee tarkastella alueellisesti, ei kalastajakohtaisesti. Alueelta on poistunut kymmeniä kalastajia, yhden kalastajan tukeminen ei lisää alueellista pyyntiponnistusta, vaan mahdollistaa toiminnan kehittämistä ja kestävä kalastuksen harjoittamista.

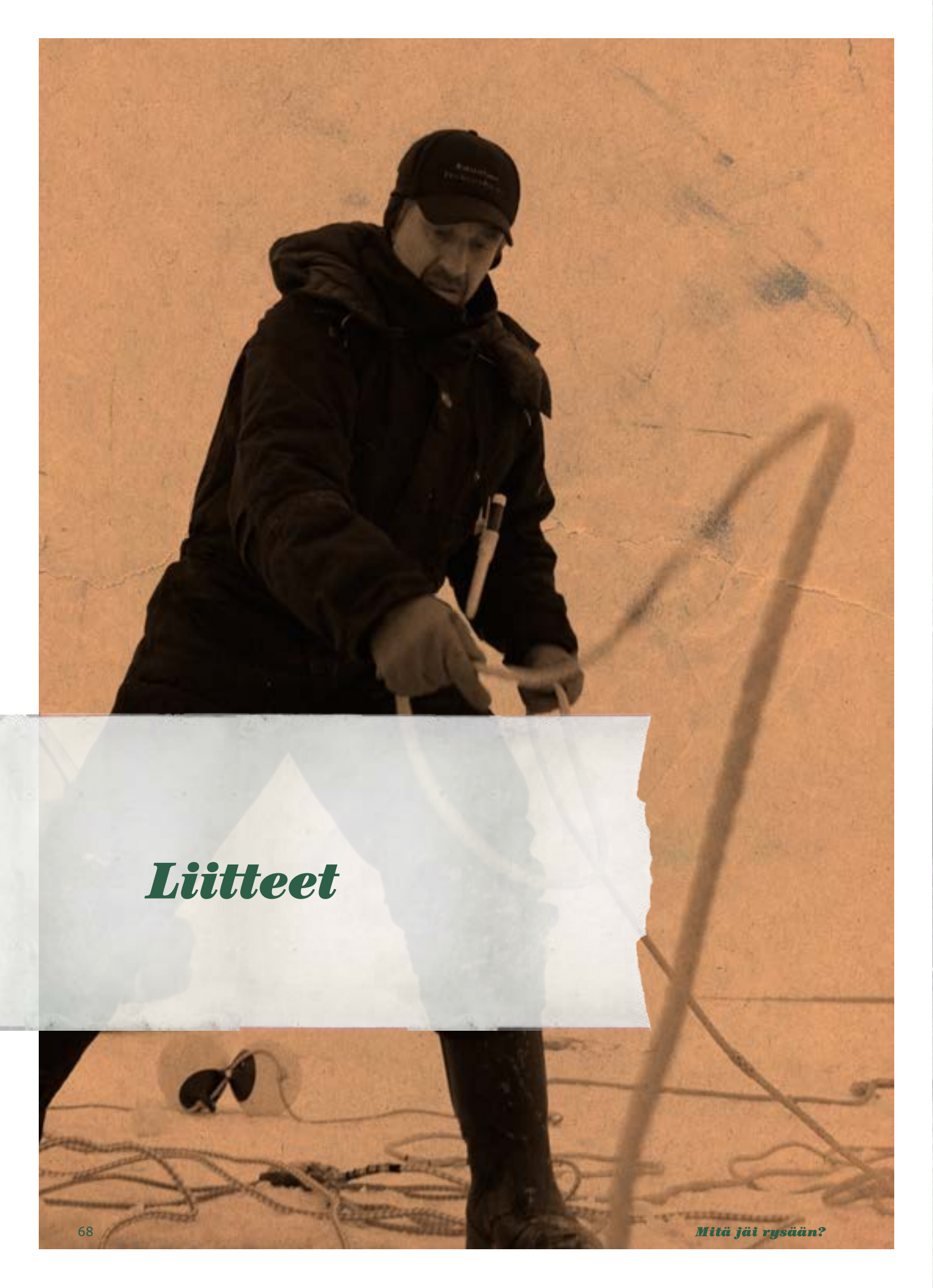
*** Kertakorvaus (*lump sum*):**

Tuki maksetaan päätöksen mukaisesti tulosten todentamisen perusteella.

*** Välilliset kustannukset (*flat rate*):**

Välilliset kustannukset hyväksytään kiinteällä prosenttiosuudella projektihenkilöstön palkkakustannuksista.

Liitteet

Rahoitetut hankkeet

Hankkeen nimi	Hankekuvaus ja toteuttaja	Toteutusaika	Kustannusarvio	Tuki %
Kalatapahtumat ja kalatuotteiden menekin edistäminen				
Kalatapahtumien kehittämishanke	Olemassa olevia kalatapahtumia kehitettiin ja järjestettiin uusia sekä lisättiin toimijoiden välistä yhteistyötä Perämeren rannikolla. Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto	1.1.2009–31.12.2010	22 194,32	90
Kala tutuksi raahelaisille	Järjestettiin kaksipäiväinen tapahtuma satama-alueella. Tavoitteena oli kalastuksen ja kalan käytön tunnettavuuden lisääminen. Raahen Kalastajainseura ry	1.5.2009–30.6.2009	1 640	78
Lumijoen Varjakan ahvenmarkkinat	Kunnan, kalastajainseuran ja kyläyhdistyksen toimesta järjestettiin Varjakassa kalamarkkinat, joiden pääteemana oli ahven. Tavoitteena oli luoda toimintamalli uudelle jokavuotiselle tapahtumalle. Lumijoen kunta	1.6.2010–1.11.2010	10 450,34	80
Oulun kalatapahtuma-esiselvitys	Selvitettiin uuden kalatapahtuman edellytyksiä Oulussa. Pro Agria Oulu	13.2.2014–30.6.2014	16 310	100
Oulunsalon nuotta- ja kalatapahtuma	Järjestettiin nuotta- ja kalatapahtuma Oulunsalon Riutunkarissa. Oulunsalon Kalastajainseura ry	28.1.2014–31.12.2014	6 450	90
Vihiluodon kalastajapäivät	Järjestettiin keväällä ja syksyllä kalatapahtuma kalastuksen, kalatuotteiden ja kala-alan esille tuomiseksi. Limingan kunta	1.11.2013–31.12.2013	37 400	90
Lähiuokaa kevät kaloista	Järjestettiin tapahtuma, jossa tehtiin tunnetuksi paikallista kalaa. Tavoitteena oli luoda formaatti "Lähiuokaa kevät kaloista" -tapahtumalle. Siikajoen osakaskunta	20.4.2015–31.5.2015	3 140	100

Hankkeen nimi	Hankekuvaus ja toteuttaja	Toteutusaika	Kustannusarvio	Tuki %
Kalan tunnettavuuden lisääminen ja vähempiarvoisen kalan hyödyntäminen				
Vähempiarvoisen kalan hyödyntämismahdollisuudet teollisuudessa	Selvitettiin vähempiarvoisen kalan hyödyntämismahdollisuuksia. Tavoitteena oli ammattikalastajien toimeentulomahdollisuuksien parantaminen ja vähempiarvoisen kalan menekien edistäminen. Kokkolan kaupunki	1.8.2010–31.1.2010	20 462,42	90
Siika tutuksi ja ruokapöytiin	Tavoitteena oli tehdä siikaa ja sen kestävää kalastusta tunnetuksi. Samalla selvitettiin alkuperäsuojan saamista Perämeren karisijalle. Rieska Leader ry	1.5.2014–30.6.2015	65 000	100
Toisarvoinen kala ruokapöytään	Kalamarkkinoiden aikana tehtiin tunnetuksi "toisarvoista kalaa" maistattamalla lähinnä särjestä ja hauesta valmistettuja kalapullia ja säilykkeitä sekä jakamalla tietoa niistä. Kokkolan kalamarkkinayhdistys ry	1.4.2011–31.12.2011	4 602,28	90

Pyydystekniikan kehittäminen ja kalastuksen kannattavuuden parantaminen				
Ammattimaisen kalastuksen kehittäminen	Kehitettiin hylkeenkestäviä rysäpyydyksiä, kaksikerrosmavärsyään, siika- ja lohiloukkuihin hylkeenkestäviä lisäosia. Hankkeessa selvitettiin myös mahdollisuutta toteuttaa lijojen alaosalla hylkeenkestävää emokalapyyntiä. Iin Kunta	1.4.2009–31.3.2011	14 978,69	80
Kalastajien ammattitaidot vaihtoon ja käyttöön	Kalastajien osaamista vaihdettiin ja yhteistyötä lisättiin koulutusten kautta. Iilaakso Oy	2.12.2010–31.12.2012	38 505,76	90
Maiva maksaa vaivan	Kehitettiin Maivan kalastukseen soveltuva pohjarysä. Tavoitteena oli syksyn mäti-pyynti, nykyisen hylkeiden vaivaaman verkkokalastuksen sijaan. Kalavesien Hoito-osuuskunta Team Kala	1.1.2012 - 31.12.2013	36 500	90
Perämeren vaellussiikakannan selvittäminen	Selvitettiin mahdollisia syitä Perämeren vaellussiikan pienenemiseen ja sen kannan vähenemiseen. ProSiika ry	22.9.2010–31.8.2012	20 511,24	90
Pyydysrakennus-ahvenrysä -hanke	Järjestettiin kalastajille mahdollisuus tutustua toimivaan ahvenrysään. Sen jälkeen kalastajat koulutettiin rysien rakentamiseen. Siikajoen osakaskunta	15.9.2014–30.6.2015	9 150	90
Pyydystekniikan kehittäminen	Kokeiltiin Perämeren alueella uuden tyyppisiä, kevytrakenteisiä hylkeenkestäviä pohjarysiä, Flexi-rysiä. Tavoitteena oli kehittää ahven- ja pikkusiianpyyntiä sekä siian mädin hankintaa. Hankkeessa kehitettiin myös perinteistä ahvenen pöhnäpyyntiä. Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto	1.1.2012–31.12.2014	85 320	90

Hankkeen nimi	Hankekuvaus ja toteuttaja	Toteutusaika	Kustannusarvio	Tuki %
Hyljekokeilut ja tutkimukset				
Hyljekarkottimet	Testattiin norjalaisten ja kalastajien tekemiä hyljekarkottimia. Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto ry	12.6.2013–30.6.2015	26 840	90
Norppamerkinnot	Tavoitteena oli saada tietoa Perämeren noppien liikkumisesta rysien läheisyydessä ja mahdollisuuksista norppavahinkoja estämisessä. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos	1.3.2012–31.12.2014	122 870	83,72
Nahkiainen				
Nahkiainen ennen, nyt ja tulevaisuudessa	Selvitettiin mm. nahkiaiskantoja ja -saalista sekä sen merkitystä alueelle. Etelä- ja Pohjois-lin kalastuskuntien kalanhoitoyhtymä	21.9.2010–31.12.2012	26 925,02	90
Kalastusmatkailun ja uuden toiminnan kehittäminen				
Apajille! -esiselvitys	Järjestettiin alueellisia ”kalaverstaita”, joissa kartoitettiin alueen erityispiirteitä, toimijoiden odotuksia ja kehittämistarpeita. Maaseudun Sivistysliitto	1.1.2010–31.5.2010	21 109,19	100
Kalastus- ja luontomatkailuhanke	Kehitettiin kalastus- ja luontomatkailua Perämerellä järjestämällä mm. tuotteistamiskoulutuksia, kehittämällä yhteismarkkinointia ja rakentamalla yhteistyökumppaneiden verkostoa. Nouseva Rannikkoseutu ry	1.12.2013–30.6.2013	100 300	100
Kalatuotteiden ketju ammattikalastajilta saaristomatkailun käyttöön	Esiselvityshankkeessa luotiin toimintamalli, jonka kautta kalatuotteet saatiin ammattikalastajilta saaristomatkailun käyttöön. Kokkolan Matkailu Oy	1.4.2009–31.12.2009	28 340	100
Lippolaituri – emokalapyynnin, ammattikalastuksen ja matkailu kehittäminen	Rakennettiin lippolaituri, kehitettiin siian emokalapyyntiä ja kalastusmatkailun mahdollisuuksia. Kalajoen Eteläkylän jako- ja kalastuskunta	15.2.2013–31.12.2013	15 118,98	90
Nuoret rysään	Yläasteikäiset nuoret tutustuivat kalatalouden eri sektoreihin käytännössä. Näin pyrittiin lisäämään nuorten kiinnostusta ammattikalastuksesta. Kalastajille sekä muille yrittäjille tarjottiin räätälöityä koulutusta ja kalastajilta ostettiin kalastusretkiä ja työnäytöksiä. Tavoitteena oli löytää 4H työlle uusi toimialue. Tuloksia voitiin hyödyntää 4H-yrittäjäkoulutuksessa ja ajokortti työelämään -koulutuksessa. Kemin seudun 4H-yhdistys	1.3.2010–1.3.2011	34 848,18	80
Kalaperinne talteen Lumijoki	Tavoitteena oli paikallisen kalastushistorian ja perinteen tallentaminen julkaisuksi. Tietoja hyödynnettiin mm. kalastuksen ja matkailun kehittämisessä. Lumijoen kalastajaseura ry	31.3.2015–30.8.2015	4 880	90

Kalasatamat ja hygienia sekä kalankäsittelyn parantaminen				
Ahvenen halkaisukone Marjaniemen kalasatamaan	Ahvenen halkaisukoneen investointi Marjaniemen satamahalliin. Investoinnin myötä kalastajien työ tehostuu ja tulos paranee. Hailuodon kunta	29.9.2009-30.9.2010	18 500	90
Hailuodon kalahallin monet mahdollisuudet	Selvitettiin Hailuodon kalahallin kehittämismahdollisuuksia mm. liiketoimintasuunnitelman, alustavien piirrustusten ja kannattavuuslaskelmien kautta. Hailuodon kunta	1.5.2010-31.12.2010	40 000	90
lin ammattikalastuksen kehittäminen	Tavoitteena oli uuden kalankäsittelytilan käytön järjestäminen, kalastajien yhteistöiminnan ja markkinoinnin kehittäminen. Etelä- ja Pohjois-lin kalastuskunnat	1.11.2013-30.4.2015	30 000	90
Jääpalakoneen hankinta	Hankittiin jääkone ja siihen tarvittava asennus. Himangan Kirkonkylän Kalastajainseura ry	13.3.2009-31.8.2009	4 200	40
Kalankäsittelytilat Siikajoelle -esiselvityshanke	Selvitettiin kuivan maan kalankäsittelytilojen toteutusmahdollisuudet Siikajoen alueella. Siikajoen kunta	11.4.2011-31.12.2011	8 000	90
Kalastajahalli kalastajain käyttöön	Kalastajaseura hankki hallin ja savu-uunit käyttöönsä. Raahen Kalastajainseura ry	20.3.2013-12.2013	12 357,5	40
Karsikon kalasataman kehittäminen	Karsikon kalasatama ei täyttänyt elintarvikelainsäädännön määräyksiä. Rakennus oli peruskorjauksen tarpeessa. Tuki käytettiin peruskorjauksen suunnitteluun ja piirustusten tekemiseen. Simon kunta	15.11.2010-31.12.2010	4 000	90
Lumijoen Varjakan kalastajien osaaminen kuntoon	Elintarvikehuoneistolle laadittiin omavaltasuunnitelma ja kalastajat koulutettiin hygieniaosaamiseen. Lumijoen kunta	1.6.2009-31.12.2009	1 900	90
Pyhäjärven kalainvestointien esiselvitys	Tehtiin tarvittavat selvitykset Pyhäjärven kalaelinkeinon vaatimista uusista tiloista. Selvitettiin mm. tuotantotiloihin liittyviä odotuksia, sen toiminnot, koko, sijainti jne. Pyhäjärven Kehitys Oy	14.9.2010-31.8.2011	22 998,46	90
Riutunkarin kalasataman varastotilan suunnitelmat	Selvitettiin Riutunkarin kalasataman ja varastotilan kehittämismahdollisuudet. Oulunsalon kunta	24.9.2010-30.6.2011	3 000	90
Varjakan kalahallin muuttaminen elintarvikehuoneistoksi	Varjakan kalahalli kunnostettiin elintarvikehuoneistoksi hygieniasäädökset huomioiden. Lumijoen kunta	1.7.2009-31.12.2009	26 280	100
Vatungin kalahallin energiasäästöhanke	Kartoitettiin Vatungin kalankäsittelyhalliin tarvittavat energiataloudelliset kustannukset ja hygieniamääräyksiin sekä viranomais-ten vaatimuksiin liittyvät kunnostus- ja kehittämistarpeet. Iilaakso Oy	30.3.2015-30.7.2015	3 338	38,7

Hankkeen nimi	Hankekuvaus ja toteuttaja	Toteutusaika	Kustannusarvio	Tuki %
---------------	---------------------------	--------------	----------------	--------

Ammattikalastajien omat hankkeet (Työtä helpottavat välineet)				
Verkonpauloituskone	Verkonpauloituskoneen hankinta. Yrittäjä Marinkainen	1.1.2014–30.10.2014	4 713,11	40
Painepesuri	Painepesurin hankinta rysien puhdistamiseen. Yrittäjä Ii	9.4.2014–30.6.2014	602	40
Perämoottorin uusiminen	Perämoottorin hankinta. Yrittäjä Ii	15.7.2014–1.12.2014	2 419,36	40
Turvallista kalastusta ja nopeutettua kalankäsittelyä	Karttablotterin ja kalanpään katkaisukoneen hankinta. Yrittäjä Himanka	15.7.2012–31.12.2012	512	40
Kalankuljetuskaluston hankinta	Kalankuljetuskaluston hankinta. Yrittäjä Kemi	1.4.2011–31.10.2011	2 520,33	30
Peräkärryn hankinta	Kalankuljetuskaluston hankinta. Yrittäjä Kokkola	1.3.2011–30.0.2012	1 463,42	30
Kalankuljetuskaluston hankinta	Kalankuljetuskaluston hankinta. Polar Gourmet Ay	17.9.2010–30.6.2011	1 253	30

Rakennukset				
Korjaus- ja varistorakennuksen rakentaminen	Rakennettiin pyydysten valmistamis-, huolto- ja säilytystilat. Yrittäjä huoltaa ja säilyttää pyydyksiä hallissa. Kiviniemen Kala Oy	30.9.2009–31.12.2010	111 154	21,63

Hylkeen kestävät rysät				
Hylkeenkestävä emokalarysä	Kalastaja harjoittaa elävien lohien ja siikojen emokalapyyntiä, tarkoitusta varten tehtiin hylkeenkestävä rysä. Yrittäjä Ii	20.9.2015–30.6.2015		
Hylkeenkestävä rysä	Käytetyn dynemarysän hankinta. Yrittäjä Kalajoki	19.3.2014–30.10.2014	2 822,58	60
Rysän hylkeenkestävyyden parantaminen	Yrittäjä teki RCTL:ltä ostamaansa dyneemaperäiseen rysään jatkeeksi dyneemasta vannekopan, koska kokemuksen mukaan, rysä ei toimi hylkeitä vastaan sellaisenaan. Yrittäjä Raahe	4.2.2010–31.5.2010	1 136,89	60
Rysän perän valmistus dyneema-havaksesta	Rakennettiin kahteen rysään perät dyneemasta. Yrittäjä Raahe	1.4.2009–1.6.2009	1 760	60

Innovaatiot				
Rysänpesulautta	Rakennettiin rysänpesulautta ja hankittiin siihen pesuri. Yrittäjä Raahe	5.2.2009–31.7.2009	3 088,12	40
Rysänpesulautta	Rakennettiin rysänpesulautta. Yrittäjä Kemi	15.9.2014–30.6.2015	5 100	40
Rysänpesulautta	Rakennettiin rysänpesulautta. Yrittäjä Pyhäjärvi	15.9.2014–30.6.2015	2 800	40

Kalatalousryhmän kokoonpanot

Vuosina 2008-2009

VARSINAISET JÄSENET

Jyrki Oikarinen, puheenjohtaja
Timo Matinlassi, varapuheenjohtaja
Annikki Dunder
Björn Haapala
Eero Nalkki
Markku Pohjonen
Saila Kukkonen
Pekka Homanen
Juha Tilus
Markku Linden
Eero Väättäjä
Soila Haapsaari
Jukka Nyrönen

VARAJÄSENET

Olav Harald
Rauno Kuha
Anne Anttila
Janne Matinlauri
Kari Nauska
Jarmo Nissi, Riitta Laulajainen
Kirsti Oulasmaa
Ilkka Peltola
Reetta Tilus
Riitta Hopponen
Markku Tönkyrä
Liisa Hiltunen

Vuosina 2010-2011

VARSINAISET JÄSENET

Risto Tolonen, puheenjohtaja
Timo Matinlassi, varapuheenjohtaja
Annikki Dunder
Björn Haapala
Eero Nalkki
Kaisa Jestoi
Kaisa-Leena Korhonen
Jaakko Haaraoja
Juha Tilus
Jyrki Oikarinen
Eero Väättäjä
Soila Haapsaari

VARAJÄSENET

Riitta Räinä
Seija Argillander
Anne Anttila
Janne Matinlauri, Aimo Lehmikangas
Juhani Ervasti
Jarmo Nissi
Saila Kukkonen
Ilkka Peltola
Reetta Tilus
Olav Harald
Markku Tönkyrä
Liisa Hiltunen

Vuosina 2012-2015

VARSINAISET JÄSENET

Seppo Pietilä, puheenjohtaja
Timo Matinlassi, varapuheenjohtaja
Annikki Dunder
Jyrki Oikarinen, Tero Nieminen
Eero Nalkki
Lauri Halonen
Kaisa-Leena Korhonen
Jaakko Haaraoja
Juha Tilus
Harri Lahti
Eero Väättäjä
Soila Haapsaari
Markus Huolila

VARAJÄSENET

Aimo Hilakivi
Päivi Saarijärvi
Sampo Kangastalo
Tapio Kangas
Juhani Ervasti
Pia Karttunen
Saila Kukkonen
Ilkka Peltola
Reetta Tilus
Sakari Lähti
Markku Tönkyrä
Riikka Hautala

